

Seksualno zlostavljenje u Katoličkoj Crkvi od 2000. do 2020. godine

Jurjević Škopinić, Mirna

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of Catholic Theology / Sveučilište u Splitu, Katolički bogoslovni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:202:308404>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-27**

Repository / Repozitorij:

[Repository of The Catholic Faculty of Theology
University of Split](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET
TEOLOŠKO-KATEHETSKE STUDIJE

MIRNA JURJEVIĆ ŠKOPINIĆ

**SEKSUALNO ZLOSTAVLJANJE U KATOLIČKOJ
CRKVI OD 2000. DO 2020. GODINE**

DIPLOMSKI RAD
iz Crkvene povijesti
kod izv. prof. dr. sc. Josipa Dukića

Split, 2024.

SADRŽAJ

Sažetak.....	1
Uvod	2
1. PROBLEMATIKA SEKSUALNIH SKANDALA U KATOLIČKOJ CRKVI.....	3
1.1. Uvod u uzroke, posljedice i institucionalne odgovore.....	3
1.2. Priroda i obim problema: Definicije i statistike	4
2. PREGLED NAJPOZNATIJIH IZVJEŠTAJA I ISTRAGA.....	6
2.1. Sjeverna Amerika	6
2.1.1. Boston Globe, 2002.	6
2.1.2. Los Angeles, 2007.	9
2.1.3. Philadelphia, 2011.	11
2.1.4. Izvješće velike porote Pennsylvanije, 2018.	13
2.1.5. Buffalo, 2018. - 2019.....	14
2.1.6. Baltimore - popis svećenika i braće optuženih za seksualno zlostavljanje djece	17
2.2. Južna Amerika	18
2.2.1. Čileanska istraga, 2018.	18
2.3. Azija	20
2.3.1. Indija, 2018.....	20
2.3.2. Istočni Timor, 2020.....	21
2.4. Australija	22
2.4.1. Australija: Kraljevska komisija, 2013. -2017.	22
2.5. Europa.....	23
2.5.1. Hrvatska, 2000. i 2007.	23
2.5.2. Irska	25
2.5.4. Nizozemska, 2011.....	28
2.5.5. Njemačka	29
3. GLOBALNI UTJECAJ SKANDALA NA KATOLIČKU CRKVU	33
3.1. Javno mnijenje, prosvjedi i osude.....	33
3.2. Promjene u crkvenim politikama	35
3.3. Stav papa u 21. stoljeću	39
Zaključak	47
LITERATURA	48
Knjige	48
Članci.....	48
IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI.....	49
Summary.....	50

Sažetak

Seksualna zlostavljanja unutar Katoličke crkve duboko su narušila reputaciju koju je Crkva uživala diljem svijeta. Zlostavljanje nije samo grijeh, već i zločin, a ti zločini često su pokušavani prikriti od strane crkvene hijerarhije. Dok šira javnost smatra da bi Crkva trebala biti otvorenija u vezi s ovim pitanjem te pošteno suditi zločine počinjene od strane crkvenih službenika na civilnim sudovima, Crkva se u tim slučajevima često pokazuje suzdržanom. Zločini seksualnog zlostavljanja doveli su do gubitka povjerenja u Crkvu te su postavili ozbiljna pitanja o odgovornosti i transparentnosti unutar same institucije. Seksualno zlostavljanje predstavlja ozbiljan problem u svim društvenim strukturama i jedno je od najaktualnijih pitanja današnjice. Rad je podijeljen u tri dijela. U prvom dijelu obrađuje se problematika seksualnih skandala u Katoličkoj crkvi, uz uvod u uzroke i razmjere problema. U drugom dijelu prikazani su najpoznatiji slučajevi i istrage seksualnih zlostavljanja unutar Katoličke crkve diljem svijeta. U posljednjem, trećem dijelu, izložen je globalni utjecaj ovih skandala na Crkvu te promjene u crkvenim politikama, uz osvrt na stavove trojice papa o ovoj krizi: Ivana Pavla II., Benedikta XVI. i pape Franje.

Ključne riječi: *Katolička crkva, seksualno zlostavljanje, institucionalna odgovornost, reforme, povjerenje, crkvena politika, globalna kriza.*

Uvod

Seksualni skandali unutar Katoličke crkve predstavljaju jedan od najtežih izazova s kojima se Crkva suočila u svojoj dugoj povijesti. Ovi skandali, koji uključuju zlostavljanje maloljetnika od strane svećenika, nisu samo narušili moralni autoritet Crkve, već su također otkrili ozbiljne institucionalne i sistemske probleme unutar same crkvene hijerarhije. Otkrivanje tih skandala izazvalo je globalnu krizu povjerenja, koja je pogodila i same temelje Crkve, dovodeći u pitanje njen integritet, moralnu odgovornost i ulogu u društvu.

Prvi veliki slučajevi seksualnog zlostavljanja unutar Katoličke crkve izašli su na vidjelo krajem 20. stoljeća, kada su novinari i istražitelji počeli detaljno istraživati navode o zlostavljanju u različitim dijelovima svijeta. Najpoznatiji među njima je izvještaj *Boston Globea* iz 2002. godine, koji je otkrio sistemski pokušaj prikrivanja slučajeva zlostavljanja od strane crkvenih vlasti u Bostonu. Ovaj izvještaj označio je prekretnicu, potaknuvši slične istrage diljem svijeta, uključujući Sjevernu Ameriku, Europu, Australiju i Južnu Ameriku.

Kroz analizu ključnih slučajeva, kao i globalnih reakcija, rad nastoji pružiti dublje razumijevanje seksualnih skandala unutar Katoličke crkve, te kako je ovaj problem utjecao na percepciju i poziciju Katoličke crkve u suvremenom društvu.

1. PROBLEMATIKA SEKSUALNIH SKANDALA U KATOLIČKOJ CRKVI

1.1. Uvod u uzroke, posljedice i institucionalne odgovore

Seksualni skandali u Katoličkoj crkvi imaju duboke korijene u strukturalnim problemima unutar crkvene organizacije. Klerikalna hijerarhija, često zaštićena kanonskim pravom i dugogodišnjim tradicijama tajnovitosti, omogućila je svećenicima koji su počinili zločine da izbjegnu pravdu. Ove strukturalne mane postale su očigledne kako su se skandali širili, otkrivajući nedostatke u internim mehanizmima za prijavljivanje i sankcioniranje zlostavljanja, kao i u načinu na koji su crkvene vlasti pokušavale upravljati krizom. Iako su mnoge biskupije uvele reforme, te promjene često su bile nedovoljne ili prekasne da bi se spriječilo daljnje zlostavljanje.

Na globalnoj razini, skandali su izazvali ozbiljne posljedice po odnos između Crkve i države. U mnogim zemljama, uključujući i one s dubokim katoličkim tradicijama, država je bila prisiljena intervenirati, provoditi vlastite istrage i donositi zakone kako bi zaštitila žrtve i osigurala pravdu. Ove intervencije dovele su do napetosti između crkvenih i državnih vlasti, posebno kada je Crkva pokušala zadržati kontrolu nad procesima koji uključuju njezine svećenike. U nekim slučajevima, ti sukobi rezultirali su suđenjima i presudama koje su dodatno narušile ugled Katoličke crkve u javnosti.

Povjerenje vjernika u Crkvu ozbiljno je narušeno zbog načina na koji su papinski autoriteti i crkvena hijerarhija upravljali krizom. Tri pape koji su bili suočeni s ovom krizom - Ivan Pavao II, Benedikt XVI i Franjo - prihvatili su različite pristupe, ali su se svi suočili s kritikama zbog nedostatka odlučnosti i transparentnosti. Mnogi su istaknuli da je odgovor Crkve bio spor, reaktivan i često usmjeren na zaštitu institucije, a ne na pružanje pravde žrtvama.

Unatoč pokušajima Crkve da provede reforme, problem seksualnog zlostavljanja i dalje ostaje prisutan. Crkvene reforme često nisu uspjele uvesti systemske promjene potrebne za sprječavanje daljnjih zlostavljanja i osiguranje pravde za sve žrtve. Kroz različite izvještaje, sudske postupke i medijske analize, postalo je očito da je Katolička crkva suočena s moralnom i političkom krizom koja prijete njenoj relevantnosti u modernom svijetu.¹

¹ Jo Renee Formicola, *The Global Consequences of Catholic Clerical Sexual Abuse*, u: *Journal of Church and State*, 62 (2020), str. 1-4.

Ovaj uvod postavlja temelje za dublje istraživanje problematike seksualnih skandala u Katoličkoj crkvi, pružajući kontekst za analizu njihovih uzroka, posljedica i mogućih rješenja u sljedećim dijelovima rada.

1.2. Priroda i obim problema: Definicije i statistike

Seksualno zlostavljanje unutar Katoličke crkve predstavlja jedan od najtežih skandala u povijesti ove institucije, a njegova priroda i obim otkrivaju kompleksne i duboko ukorijenjene probleme u crkvenoj strukturi i kulturi. Iako se problem često doživljava kao moderni fenomen zbog intenzivnog medijskog izvještavanja u posljednjim desetljećima, povijesni zapisi sugeriraju da je Katolička crkva stoljećima suočavala s ovim problemom, ali su mnogi slučajevi ostali zataškani ili ignorirani.

Seksualno zlostavljanje u kontekstu Katoličke crkve obuhvaća širok spektar nedjela, uključujući seksualne prijestupe nad maloljetnicima, tinejdžerima i ranjivim odraslim osobama od strane svećenika i drugih crkvenih dužnosnika. Ova zlostavljanja često uključuju uporabu moći i povjerenja koje su svećenici stekli kroz svoj položaj unutar zajednice. Definicije se razlikuju u zavisnosti od pravnog i teološkog okvira, ali ključni elementi uključuju prisilu, zlorabu povjerenja i zloupotrebu autoriteta.

Opseg seksualnog zlostavljanja unutar Katoličke crkve značajan je i šokantan. Do 1992. godine, Katolička crkva je izgubila oko 400 milijuna dolara na pravne troškove, medicinsku pomoć svećenicima i isplate odšteta žrtvama. Brojke koje se odnose na prijave protiv svećenika u Sjedinjenim Američkim Državama između 1982. i 1992. godine dodatno ilustriraju ozbiljnost problema – tijekom tog razdoblja prijavljeno je oko 400 svećenika i redovnika zbog seksualnog zlostavljanja djece. Više od 200 prijavljenih slučajeva uključivalo je seksualno zlostavljanje tinejdžera, često od strane svećenika koji su prethodno bili prijavljeni, ali su zadržani na položajima moći unutar Crkve.

Unatoč tvrdnjama crkvenih dužnosnika da seksualni prijestupi uključuju samo mali postotak svećenika (manje od 1%), percepcija javnosti, kao i mišljenja mnogih katolika, ukazuju na mnogo širu i ozbiljniju prirodu problema. Naime, gotovo polovica američkih katolika vjeruje da je seksualno zlostavljanje široko rasprostranjen problem u Crkvi, dok više od polovine smatra da Crkva loše upravlja krizom, a većina vjeruje da je Crkva više zabrinuta za očuvanje svog imidža nego za rješavanje problema.

Jedan od najvažnijih aspekata ove krize je njezin utjecaj na žrtve i širu katoličku zajednicu. Seksualno zlostavljanje unutar Crkve često ima dugotrajne i ozbiljne posljedice za žrtve, uključujući psihološku traumu, gubitak vjere i povjerenja u institucije, te socijalnu stigmatizaciju. Istraživanja pokazuju da zlostavljane osobe često pate od dugotrajnih psihičkih problema, uključujući depresiju, anksioznost i poremećaje u ponašanju.

Crkva, suočena s rastućim brojem optužbi i sudskih postupaka, često je zauzimala obrambeni stav, pokušavajući minimizirati problem ili ga riješiti unutar svojih redova bez uključenja civilnih vlasti. Ovaj pristup rezultirao je daljnjom viktimizacijom žrtava i gubitkom povjerenja u Crkvu kao moralnog autoriteta. Iako su neki svećenici osuđeni i uklonjeni s dužnosti, mnogi su bili premješteni u druge župe bez obavještanja lokalnih zajednica o njihovim prethodnim djelima, što je omogućilo nastavak zlostavljanja.

Unatoč brojnim reformama koje je Crkva pokrenula u posljednjim godinama, uključujući strože mjere za prevenciju i prijavljivanje zlostavljanja, mnogi kritičari tvrde da su te reforme nedovoljne. Ključni izazov ostaje u promjeni kulture unutar Crkve, koja mora postati otvorenija, odgovornija i usmjerenija na zaštitu ranjivih članova zajednice.

Ove statistike i analize ukazuju na potrebu za kontinuiranim istraživanjem i reformama unutar Katoličke crkve. Samo kroz temeljitu analizu problema i stvaranje jasnih, učinkovito primijenjenih politika može se postići dugoročna promjena i povratak povjerenja vjernika.²

² Paul J. Isely, *Child sexual abuse and the Catholic church: An historical and contemporary review*, u: *Pastoral Psychology*, 45 (1997.), str. 277-299.

2. PREGLED NAJPOZNATIJIH IZVJEŠTAJA I ISTRAGA

2.1. Sjeverna Amerika

2.1.1. Boston Globe, 2002.

U siječnju 2002. *Boston Globe* objavio je istraživačke članke koji otkrivaju šokantne i uznemirujuće slučajeve seksualnog zlostavljanja od strane katoličkih svećenika i zataškavanja tih zločina od strane Crkve. Ova serija članaka, poznata kao *Spotlight*, izazvala je globalni skandal i otkrila promjenu u javnoj percepciji i tretmanu rodno uvjetovanog nasilja unutar crkvenih institucija. U uvodnim riječima članka piše kako je od sredine 1990-ih, više od 130 ljudi ispričalo horor priče o diranju ili silovanju iz djetinjstva koje je bivši svećenik John J. Geoghan navodno radio kroz 30 godina u Bostonu. Kardinal i pet drugih biskupa koji su nadzirali Geoghana tijekom godina optuženi su za nemar u više građanskih parnica, navodeći da su znali za Geoghanovo zlostavljanje i nisu učinili ništa da ga zaustave. Mnogi biskupi nikada nisu morali braniti svoju ulogu u parnici koja uključuje optužbe za zlostavljanje svećenika. Pet osoba koje su od tada promaknute u vodeće biskupije uključuju biskupa Thomasa V. Dailyja iz Brooklyna, Robert J. Banks iz Green Baya, Wisconsin; William F. Murphy, Rockville Centra, N.Y.; Yohana B. McCormack iz Manchester, N.H., i nadbiskup Alfred C. Hughes iz New Orleansa. Bostonski kardinal Law i pet biskupa odbacili su navode u tužbama. Nije bilo skandala u jednoj američkoj biskupiji od 1992. Te je godine u biskupiji Fall River više od stotinu žrtava bivšeg svećenika Jamesa Portera istupilo s dokazima da su bili Porterovi nadređeni – 1960-ih mons. Od 1997. nadbiskupija Geoghan nagodila se u približno 50 slučajeva za preko 10 milijuna dolara, ali do danas nisu objavljeni nikakvi povjerljivi dokumenti. Bostonska nadbiskupija, uključujući kardinala Bernarda Lawa, bili su svjesni optužbi protiv Geoghana, ali su odlučili zataškati informacije i dopustiti mu da nastavi raditi s djecom. Umjesto da obavijeste žrtve o zlostavljanju, nadbiskupi su Geoghana poslali na neučinkovito liječenje i premjestili ga iz jedne župe u drugu. Ovaj članak sadrži negativne izjave mnogih Geoghanovih žrtava koje opisuju traume koje su doživjele kao posljedicu zlostavljanja. Jedan primjer je Patrick McSorley, koji je bio zlostavljan u dobi od 12 godina. McSorley je opisala kako je Geoghan zlostavljao njega i drugu djecu te kako su njegovi izvještaji ignorirani ili zataškavani. Tužba je podignuta protiv Geoghana nakon što je nekoliko njegovih žrtava svjedočilo te su ga u prosincu 1999. javno optuživali za preljub. Napokon, 1998.

crkva je Geoghana "ekskomunicirala" iz svećeničke službe što je nakraju dovelo do njegove osude, a 2002. Geoghan je osuđen na deset godina zatvora zbog zlostavljanja desetogodišnjeg dječaka u bazenu.³ Otac Geoghan je, kako ga opisuju u knjizi, bio nizak i žilav čovjek koji je imao prijateljski topao osmijeh i pogled. Opisani su načini na koje je dočekivao dječake, dodirivao ih i uvjeravao ih kako njihove majke znaju za njihove susrete.⁴

Boston globe govori o zavjetu šutnje u crkvenim redovima, tako u jednom članku govori o Jay Mullinu koji je zbog lošeg ponašanja uklonjen a kasnije ponovno vraćen. Mullin je rad postupno počeo obavljat od kraja 1997. nadalje. Prvi put u St. Paulu u Waylandu. Identificirali su ga župljani u St. Ann's kao orguljaša, a zatim tri mjeseca kasnije iznenada se prurio u svećenika i slavio misu kao otac Mullin. Kako je orguljaš stigao od kora do oltara? Prema Mullinovoj priči, to se dogodilo nakon što se susreo jedan na jedan s kardinalom Lawom početkom 1998. te je obavio s njim razgovor od sat vremena. Nakon njegovog kasnijeg otpuštanja iz službe, Mullin je rekao da su službenici St. Joseph Manora bili upoznati s njegovim optužbama za zlostavljanje. Jednom prilikom je i Sestra Mary Valliere, generalna poglavarica Sestara rassetog Krista i vlasnica staračkog doma, priznala da joj je Mullin rekao za optužbe. Što znači da dok je bio njihov član nitko nije ništa poduzimao.⁵ U 12. mjesecu te iste godine 2002., Kardinal Law je odlučio otići u Rim dati ostavku. Papa Ivan Pavao II je rekao da je potpuno svjestan štete nanesene Crkvi i propuštanjem zakona o otpuštanju svećenika koji su zlostavljali tijekom svoje službe. Izrazio je suosjećanje sa žrtvama zlostavljanja te je istaknuo potrebu za nastavkom reformi za zaštitu djece kako bi se spriječili slični slučajevi u budućnosti. Ova ostavka predstavlja važan korak prema ozdravljenju žrtava u Bostonu, a i u drugima zemljama, osvrnuo se William S. Skylstad, potpredsjednik Konferencije katoličkih biskupa Sjedinjenih Država te smatra da će se tim vratiti povjerenje u Crkvu. U slučaju kardinala Lawa vidi se da se trudio sakriti zločine svećenika i dati im premještaje iz župa u župu umjesto da je njihova silovanja, zlostavljanja i maltretiranja prijavio vlastima.⁶ Filmovi kao Spotlight (2015) i Mea Maxima Culpa: Silence in the House of God (2012) govore i istražuju priče o seksualnom

³ Boston Globe, *Church allowed abuse by priest for years, Aware of Geoghan record, archdiocese still shuttled him from parish to parish*. Dostupno na: <https://www.bostonglobe.com/news/special-reports/2002/01/06/church-allowed-abuse-priest-for-years/cSHfGkTlrAT25qKGVBuDNM/story.html> (Pristupljeno: 7.7.2024.)

⁴ Carroll, Matt i dr., *Betrayal : the crisis in the Catholic Church : the findings of the investigation that inspired the major motion picture Spotlight*, 2015, London, Profile Books, str 11.

⁵ Thomas Farragher, *Church cloaked in culture of silence*. Dostupno na: <https://www.bostonglobe.com/news/special-reports/2002/02/24/church-cloaked-culture-silence/88cLKuodvSiHjvg0dfz24L/story.html> (Pristupljeno: 7.7.2024.)

⁶ Michael Paulson, *A church seeks healing; Pope accepts Law's resignation in Rome*. Dostupno na: <https://www.bostonglobe.com/news/special-reports/2002/12/14/church-seeks-healing/WJS0tI6gQP8zQAHjAHVhmL/story.html> (Pristupljeno, 07.07.2024.)

zlostavljanju djece od strane katoličkih svećenika. U Spotlightu govori o istinitoj priči novinara Boston globa koji su istraživali skandal seksualnog zlostavljanja u Bostonu.⁷ U dokumentarnom filmu *Mea Maxima Culpa: Silence in the House of God* (2012) radnja počinje s ocem Lawrenceom Murphyjem, ozbiljnim zlostavljačem u školi za gluhe u Milwaukeeju, Wisconsin, kojeg su djeca, o kojima je skrbio, privela pravdi. Murphyjevu obranu opisuju kao "korupciju za dobar cilj" jer on želi učiniti nasilje svetim činom i na nasilje gleda kao na sveti oblik.⁸ U istraživačkoj studiji koju je proveo kazneni pravosudni studij John Jay u New Yorku, u izvješću piše da "je utvrđeno da je u razdoblju od 1950. do 2002. godine ukupno 10.667 osoba iznijelo optužbe za seksualno zlostavljanje, a od toga su nad/biskupije uspjele identificirati 6.700 žrtava protiv 4.392 svećenika, što je oko 4 % od svih zaređenih službenika kojih je u istraženom razdoblju ukupno bilo oko sto tisuća. Od 4.392 optužena, pravomoćno je bilo osuđeno 252 svećenika i đakona ili 5,7 % od svih optuženih."⁹ Zanimljivo je istraživanje da su četiri od pet žrtava seksualnog nasilja muškarci, većina njih u postpubertetu, a samo mali broj postotak je svećenika koji primaju optužbe za zlostavljanje male djece. Optužbe o seksualnom zlostavljanju obuhvatile su različite oblike seksualnih postupaka, a pojedini svećenici su navodno počinili više takvih radnji prema jednoj žrtvi. Svećenici su često znali roditelje djece, a mjesto događaja je često bilo boravište svećenika.¹⁰

U povelji za Zaštitu djece i mladih ljudi izdanoj od Konferencija katoličkih biskupa Sjedinjenih Država se govori kako biskupije imaju obvezu pružiti potporu žrtvama seksualnog zlostavljanja unutar Crkve, uključujući savjetovanje, duhovnu pomoć i druge socijalne usluge. Svaka biskupija treba razviti pristup za osobe koje su kao maloljetnici bile žrtve, bez obzira na to kada se zlostavljanje dogodilo, te poticati podršku u zajednicama u suradnji s relevantnim agencijama i crkvama. Biskupije moraju odmah reagirati na optužbe seksualnog zlostavljanja maloljetnika, uz imenovanje koordinatora za pastoralnu skrb žrtava. Također govori se o potrebi osnivanja revizijskih odbora s većinom laika za procjenu optužbi i reviziju politika. Svi postupci za podnošenje pritužbi bit će jasno objavljeni i dostupni javnosti. Biskupije će morat i trebati prijaviti optužbe o seksualnom zlostavljanju maloljetnika nadležnim vlastima i surađivati u

⁷ Pat Bauer, *Spotlight*. Dostupno na: <https://www.britannica.com/topic/Spotlight-film> (Pristupljeno: 8.7.2024).

⁸ Alex Gibney, *Mea Maxima Culpa: Silence in the House of God – review*. Dostupno na: <https://www.theguardian.com/film/2013/feb/14/mea-maxima-culpa-review> (Pristupljeno: 8.7.2024.).

⁹ Tonči Matulić, *Fenomen seksualnog zlostavljanja u Crkvi: od zataškavanja do priznanja i zaštite žrtava*, u: *Nova prisutnost*, 22 (2024) 1, str. 7.

¹⁰ U.S. Conference of Catholic Bishops, *The Nature and Scope of Sexual Abuse of Minors by Catholic Priests and Deacons in the United States: 1950 - 2002, A Research Study conducted by the John Jay College of criminal justice the city University of New York (2004)*, str. 68. Dostupno na: <https://www.usccb.org/sites/default/files/issues-and-action/child-and-youth-protection/upload/The-Nature-and-Scope-of-Sexual-Abuse-of-Minors-by-Catholic-Priests-and-Deacons-in-the-United-States-1950-2002.pdf> (Pristupljeno 08. 07. 2024).

istraži. U slučajevima kada žrtva više nije maloljetna, također će surađivati s vlastima i savjetovati žrtve o njihovim pravima. Biskupi će odmah morati razriješiti dužnosti svećenika ili đakona protiv kojih postoje osnovane sumnje i osigurati medicinsku i psihološku procjenu osumnjičenih. Ako su optužbe neutemeljene, poduzet će se koraci za obnovu njihovog dobrog glasa. Ovakva biskupija ili eparhija mora razviti politiku komunikacije koja odražava predanost transparentnosti i otvorenosti, uz poštovanje privatnosti i ugleda uključenih pojedinaca. Naglašava se važnost čednosti i celibata za svećenike i crkveno osoblje s redovitim kontaktom s djecom i mladima. Također, posebna pažnja posvećuje se podršci župnim zajednicama pogođenim nedoličnim ponašanjem maloljetnika. Članstvo Ad hoc odbora za seksualno zlostavljanje bit će rekonstruirano tako da uključuje predstavnike svih biskupskih regija zemlje. Usred krize seksualnog zlostavljanja mladih od strane svećenika i biskupa, postavljena su mnoga pitanja. Ova Povelja fokusira se na bolno pitanje zlostavljanja, dok također potvrđuje važnost savjetovanja laika i sudjelovanja vjernika u donošenju odluka. Cilj je spriječiti pojedince koji bi iskoristili svećenstvo za nemoralne svrhe, ali i priznati da seksualno zlostavljanje nije isključivo problem svećeništva. Većina svećenika su vjerni i cijenjeni u svojoj službi. Na kraju povelje izražavaju žaljenje zbog odluka koje su zamračile dobar rad svećenika i naglašavaju vjeru da se kriza može riješiti sada i u budućnosti.¹¹ Bostonska nadbiskupija pristala je isplatiti 85 milijuna dolara za 552 osobe koje su izjavile da su seksualno zlostavljane od strane rimokatoličkih svećenika. Novi bostonski nadbiskup, Sean O'Malley, preko svoga glasnogovornika, velečasnika Christophera Coynea, rekao je da je to dobar dan za isplatu žrtvama onoga što im pripada kako bi im barem donekle olakšali patnju. Dodao je da traže načine za isplatu odštete te su zbog toga počeli rasprodavati više imovine kako bi ih isplatili.¹²

2.1.2. Los Angeles, 2007.

Kardinal Roger M. Mahony iz Los Angelesa je pokušao u travnju, 2002. godine pokrenuti pitanje treba li svećenicima dopustiti da se žene jer je smatrao da bi to svećenicima olakšalo službu. Papa je jasno dao do znanja, kao što je činio i u prošlosti, da celibat nije

¹¹ U.S. Conference of Catholic Bishops, *Dallas Charter: Charter for the Protection of Children and Young People (2002)*. Dostupno na: <https://www.bishop-accountability.org/resources/resource-files/churchdocs/DallasCharter.pdf> (Pristupljeno 08.07.2024.).

¹² Fox News, *Boston Archdiocese Agrees to \$85M Sex Abuse Settlement*. Dostupno na: <https://www.foxnews.com/story/boston-archdiocese-agrees-to-85m-sex-abuse-settlement> (Pristupljeno 8.8.2024.).

predmet rasprave, ni tijekom sastanaka ni u bilo koje drugo vrijeme.¹³ Nadbiskup Roger Mahony u 2002. je uklonio 12 svećenika u južnoj Kaliforniji zbog seksualnih zlostavljanja, iako je odbio to komentirati. U crkvi San Francisco Solano u Rancho Santa Margariti, župljani su bili zaprepašteni kada je velečasni Michael Pecharich dao ostavku zbog prekoračenja osobnih granica s adolescentom prije 19 godina. Mahony se u pastoralnoj izjavi ispričao žrtvama i obećao ukloniti sve zlostavljače.¹⁴ Kardinal Roger M. Mahony je priznao da je dopustio svećeniku Michaelu Stephenu Bakeru da ostane u službi nakon što je Baker priznao zlostavljanje dječaka 1986. Premještan je iz župe u župu te kasnije optužen za daljnje zlostavljanje. Mahony nije prijavio nove optužbe policiji, a nadbiskupija je 2000. sklopila nagodbu od 1,3 milijuna dolara s braćom koja su bila žrtve. Otkriće događaja uznemirilo je lokalne službenike koji tvrde da Mahony nije predao sve dokumente vezane uz slučajeve seksualnog zlostavljanja, unatoč obećanjima. Nakon objave novinskog izvještaja, kardinal Mahony je poslao pismo svećenicima u nadbiskupiji, tvrdeći da je 1986. reagirao na saznanje o seksualnom zlostavljanju oca Bakera tako što ga je poslao na terapiju. Mahony je naveo da nije znao za daljnje slučajeve zlostavljanja sve do 2000. kada su ga kontaktirala dvojica braće. Tada je, kako je rekao, prisilio oca Bakera na povlačenje. Unatoč tome, jedan blizak izvor tvrdi da nadbiskupija nije istraživala moguće zlostavljanje drugih djece od strane oca Bakera.¹⁵ U dokumentarcu "Izbavi nas od zla", bivši svećenik Oliver O'Grady priznaje da je zlostavljao mladiće i djevojke diljem središnje Kalifornije tijekom 20 godina, uključujući razdoblje u 1980-ima kada mu je nadređen bio kardinal Mahony kao biskup u Stocktonu. O'Grady, koji sada živi u Irskoj, implicira da je mogao nastaviti s zlostavljanjem dijelom zbog postupaka kardinala Mahonyja, koji je sada na čelu najveće rimokatoličke nadbiskupije u Sjedinjenim Državama, ovdje u Los Angelesu, te je jedan od najutjecajnijih crkvenih vođa u zemlji.¹⁶ Kardinal Mahony priznao je: "Da, griješio sam. Ali nisam znao da programi liječenja za svećenike prije povratka u službu nisu bili učinkoviti." Izrazio je spremnost za svjedočenje na sudu i izrazio želju da

¹³ Laurie Goodstein, *Scandals in the Church: Overview; Pope Offers Apology to Victims of Sex Abuse by Priests*, u: *The New York Times*. Dostupno na: <https://www.nytimes.com/topic/person/roger-m-mahony?page=7> (Pristupljeno 08.07.2024.).

¹⁴ New York Times, *Los Angeles Cardinal Removes Priests Involved in Pedophilia Cases*. Dostupno na: <https://www.nytimes.com/2002/03/05/us/los-angeles-cardinal-removes-priests-involved-in-pedophilia-cases.html> (Pristupljeno 09.07.2024.).

¹⁵ New York Times, *Cardinal in Los Angeles Says He Let Abuser Remain a Priest*. Dostupno na: <https://www.nytimes.com/2002/05/17/us/cardinal-in-los-angeles-says-he-let-abuser-remain-a-priest.html> (Pristupljeno 09.07.2024.).

¹⁶ New York Times, *Priest Sentenced in Sexual Abuse Case*, Dostupno na: <https://www.nytimes.com/2006/10/07/us/07priest.html> (Pristupljeno 09.07.2024.).

žrtve mogu povratiti svoje živote kao VHS vrpce koje se mogu premotati.¹⁷ U veljači 2004. laičko povjerenstvo koje je sazvala organizacija američkih biskupa osudilo je Mahonyja zbog njegove nepopustljivosti, rekavši da je njegovo odbijanje da preda dokumente "malo poboljšalo ugled crkve u SAD-u po pitanju transparentnosti i suradnje".¹⁸ Odvjetnici više od 500 ljudi koji tvrde da su ih zlostavljali rimokatolički svećenici najavili su nagodbu s Nadbiskupijom Los Angelesa za 660 milijuna dolara. Ako bude odobrena, ovo bi bila najveća nagodba ikad postignuta u takvim slučajevima, nadmašujući 85 milijuna dolara koje je Bostonska nadbiskupija platila za 552 tužbe.¹⁹

2.1.3. Philadelphia, 2011.

U središtu kontroverznog slučaja Monsinjora Williama Lynna, visokog dužnosnika Rimokatoličke crkve u Philadelphiji, bilo je pitanje njegove navodne uloge u prikrivanju seksualnog zlostavljanja djece od strane svećenika. Tužitelji su tvrdili da je Lynn premještao sumnjive svećenike u druge župe pod izgovorom zdravstvenih problema, dok je obrana isticala da je on zapravo dokumentirao pritužbe, poticao svećenike na terapiju te upozoravao crkvene dužnosnike na rastuću krizu. Na sudu je izjavio da nije mogao micati svećenike s njihove dužnosti jer nije imao tu moć. Posebno kontroverzna bila je uloga kardinala Anthonyja Bevilacqua, koji je bio na čelu nadbiskupije i čiji je utjecaj na upravljanje optužbama protiv svećenika bio ključan iako je fizički bio odsutan tijekom suđenja. Suđenje je otkrilo detalje o povezanosti kardinala Bevilacqua s optuženim svećenicima te je postalo ključno za rasprave o odgovornosti crkvenih lidera i potrebi za reformama unutar Rimokatoličke crkve u Sjedinjenim Američkim Državama. Nažalost informacije koje je znao kardinal Bevilacqua nisu saslušane jer je umro prije saslušanja.²⁰ Monsinor William Lynn je osuđen 2012 na 3 do 6 godina, međutim tražio je kućni pritvor i mogućnost za žaljenje. William Lynn je bio prvi američki crkveni dužnosnik koji je bio osuđen i zatvoren zbog zataškavanja na pritužbe zlostavljanja od strane svećenika. Njegovi su odvjetnici 2022. godine smatrali da se nad njim

¹⁷ Laurie Goodstein, *After Abuse Settlement, an Apology to Victims*. Dostupno na: <https://www.nytimes.com/2007/07/16/us/16abuse.html> (Pristupljeno 09.07.2024.).

¹⁸ Joe Mozingo, John Spano, *\$660-million settlement in priest abuses*. Dostupno na: <https://www.latimes.com/archives/la-xpm-2007-jul-15-me-priests15-story.html> (Pristupljeno 09.07.2024.).

¹⁹ Laurie Goodstein, *Deal reported in LA church sexual abuse cases*. Dostupno na: <https://www.nytimes.com/2007/07/15/world/americas/15iht-15abuse.6660636.html> (Pristupljeno 09.07.2024.).

²⁰ BBC News, *US Church Abuse Scandal: Philadelphia Priest Guilty of Cover-Up*. Dostupno na: <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-18560069> (Pristupljeno na: 09.07.2024.).

učinila velika nepravda jer osobe koje su u crkvi na većim dužnostima i položajima nikad nisu bile osuđene ni optuženi. Presude su dvaput poništene, ostavljajući tužitelje s jednim jednim slučajem koji se temeljio na navodnoj žrtvi čije je svjedočenje bilo upitno. Na kraju, tužitelji su ponudili Lynnu dogovor kojim bi okončao dugotrajnu pravnu borbu. Dogovor je bio da prizna da nije predao ključne zapise velikoj poroti 2002. godine. Sutkinja je dala svoj pristanak na ovaj dogovor tijekom pauze u drugim sudskim predmetima prošlog mjeseca, ali nije donijela daljnju kaznu. Odvjetnik Thomas Bergstrom je izrazio frustraciju zbog toga što smatra da je Lynn nepravedno izgubio deset godina svog života, uključujući desetljeće njegove svećeničke službe.²¹ U pismu tadašnjega nadbiskupa Charles J. Chaputa pisalo je da Monsinor William Lynn je oslobođen nakon što je Vrhovni sud Pennsylvanije jednoglasno preinačio njegovu osudu za ugrožavanje djece. Nadbiskupija je osigurala 10% njegove jamčevine od 25,000 dolara kako bi mu omogućila privremeno oslobađanje iz zatvora. Lynn je bio na administrativnom dopustu i nije mogao obavljati javne dužnosti svećenika dok je trajao postupak žalbe na poništenje presude. Nadbiskupija je isticala svoje reforme u zaštiti djece i podršci žrtvama seksualnog zlostavljanja te je naglašavala suradnju s pravosuđem tijekom cijelog postupka.²² Nakon što je velika porota 2018. otkrila zlostavljanje više od 1000 djece od strane više od 300 katoličkih svećenika u Pennsylvaniji, mnogi slučajevi su zastarjeli, a žrtve se suočavaju s teškoćama u civilnim parnicama zbog zastare. Zakonodavci su predložili produženje roka za podnošenje tužbi, ali prijedlog još nije usvojen. Biskupije su u Pennsylvaniji pokrenule fondove za naknadu žrtvama, a Nadbiskupija Philadelphia je do 2022. isplatila 78,5 milijuna dolara za 428 podnositelja zahtjeva. Mike McDonnell koji je privremeni izvršni direktor „Mreže preživjelih zlostavljanih od strane svećenika“, potiče na daljnje korake u podršci žrtvama i osiguranju pravde i prevencije zataškavanja.²³

²¹. Maryclaire Dale, *20-year church abuse probe ends with monsignor's quiet plea*. Dostupno na: <https://www.ncronline.org/news/20-year-church-abuse-probe-ends-monsignors-quiet-plea> (Pristupljeno 09.07.2024.).

²² Archdiocese of Philadelphia, *Letter from Archbishop Chaput to the Clergy and Faithful of the Church in Philadelphia*. Dostupno na: <https://archphila.org/letter-from-archbishop-chaput-to-the-clergy-and-faithful-of-the-church-in-philadelphia/> (Pristupljeno: 09.07.2024.).

²³ Anjelica Cappellino, J.D., *Archdiocese of Philadelphia Settles Clergy Abuse Suit for \$3.5M*. Dostupno na: <https://www.expertinstitute.com/resources/insights/archdiocese-of-philadelphia-settles-clergy-abuse-suit-for-3-5m/> (Pristupljeno:09.07.2024.).

2.1.4. Izvješće velike porote Pennsylvanije, 2018.

Izvješće je predstavljeno i dostupno široj javnosti, a govori o djeci koja bile su žrtve seksualnog zlostavljanja unutar šest biskupija Katoličke crkve u Pennsylvaniji te također služi kao rezultat dvogodišnje istrage Velike porote, kao i sustavnom prikrivanju od strane visokih crkvenih dužnosnika kako u Pennsylvaniji tako i u Vatikanu.²⁴ Pennsylvanija ima šest biskupija : Erie, Harrisburg, Pittsburg, Allentown, Scranton i Greensburg i sva istraživanja su bila pod vodstvom Joshue Shapira. Prikazat ćemo samo par slučajeva koji se nalaze u izvješću velike porote Pennsylvanije.

Iz biskupije Erie imamo svećenika Davida Poulson koji je zlostavljao dječake između 2002. i 2010. godine. D. Poulson je seksualno zlostavljao dva mladića te ih je nakon čina prisiljavao da se ispovjedu. Ta su djeca, koja su tada imala oko 8 i 14 godina, više od 20 puta bila prisiljavana na te nedolične radnje. Iako je biskupija Erie to znala već neko vrijeme nitko ga nije prijavio policiji tek kasnije u rujnu 2016. godine. D. Poulson se ispričao zbog djela koje je učinio na sudu, ali ga je sud svakako osudio na 2.5 do 14 godina zatvora.²⁵

Iz biskupije Allentown imamo svećenika Francisa “Franka” Fromholzera koji je zlostavljao učenike dok je bio vjeroučitelj u Centralnoj katoličkoj školi u Allentownu. Slučaj zlostavljanja se dogodio 1964. godine ali su djevojčice koje su sada odrasle žene pod prisegom 2010. godine pred velikom porotom svjedočile protiv Fromholzera. Detalje koje su iznijele su teški i gnjusni za čitanje. Kad su odrasle pokušale su s roditeljima prijaviti zločin koji im je Fromholzer učinio, međutim, ništa nisu postigle, a Frank je i dalje obavljao svoju službu. Biskupija u Allentownu nije reagirala tako da ga otpuste već je odvjetnik biskupije Thomas Traud radio na tome da uništi odnosno da zataška dokaze protiv Fromholzera. Kada su pokušali ga osuditi na građanskoj parnici 2002. i 2004. godine slučaj je odbačen zbog zastare. Frank Fromholzer je i dalje svećenik iako je u mirovini.²⁶

Iz biskupije Allentown imamo također svećenika Edwarda Graffa koji se spominje u izvješću velike porote, optužen je da je seksualno zlostavljao više od 25 muškaraca i zbog

²⁴ Ured državnog tužioca Pennsylvanije, *Grand Jury Report No. 1*. Dostupno na: <https://www.attorneygeneral.gov/report/> (Pristupljeno:10.07.2024.).

²⁵ Corky Siemaszko, *Pennsylvania priest David Poulson gets up to 14 years in prison for molesting two boys*. Dostupno na: <https://www.nbcnews.com/news/us-news/pennsylvania-priest-david-poulson-gets-14-years-prison-molesting-two-n957801> (Pristupljeno 10.07.2024.).

²⁶ Horowitz Law, *Fr. Francis “Frank” Fromholzler – Diocese of Allentown*. Dostupno na: <https://www.adamhorowitzlaw.com/blog/2018/10/fr-francis-frank-fromholzler-diocese-of-allentown/> (Pristupljeno 10.07.2024.).

posjedovanja pornografije, gdje je policija našla više od 60. videozapisa. Umro je 2002. i nije dočekaao suđenje.²⁷

U izvješću se govori kako je često bio na zdravstvenom dopustu, a to se je znalo koristiti za označavanje odsutnosti iz službe u vezi sa seksualnim zlostavljanjem djece. U Graffovom slučaju jest šifrirano kao bolovanje i mirovina. Osim toga, seksualno zlostavljanje djece često je minimizirano i njegove su žrtve opisale gnjusnost njegovih djela²⁸

Biskupija Harrisburg je isplatila više od 12,8 milijuna dolara za 111 preživjelih žrtava koje su doživjele oblik neki zlostavljanja od svećenika u biskupiji.²⁹ Izvještaj govori kako je preko 300 svećenika optuženo za zlostavljanje više od 1000 djece u svih 6 biskupija. Kazne koje su isplaćene žrtvama nadmašuju broje od 80 milijuna dolara.

2.1.5. Buffalo, 2018. - 2019.

U 7. mjesecu 2018. godine, novinar Charlie Specht je preko televizije objavio javnosti da je njegova televizijska kuća WKBW ABC Buffalo u redakciji dobila popis koji sadrži imena 42 svećenika koji su navodno počinili seksualno zlostavljanje nad djecom. U svome priopćenju je također nabrojao svećenike koji su pridonijeli poboljšanju Crkve i smatra da ovim priopćavanjem on Crkvu ne povrjeđuje već želi popraviti.³⁰ Charlie Specht je zbog svog istraživačkog rada dobio i prijetnje smrću od pomoćnog učitelja Paula E. Lubieneckog koji je bio u katoličkom sjemeništu u Buffalu. Razlog prijetnji, koje su trajale nekoliko mjeseci, je bio taj što je Charlie S. dobio informacije od tajnice biskupa Ricarda Malonia, da je biskup informacije o seksualnom zlostavljanju unutar svoje biskupije u Buffalu zataškavao.³¹ Na stranici WKBW Buffalo pod nazivom "Fall for grace", može se naći niz istraživačkih članaka o

²⁷ Horowitz Law, *Fr. Edward R. Graff – Diocese of Allentown*. Dostupno na: <https://www.adamhorowitzlaw.com/blog/2018/10/fr-edward-r-graff-diocese-of-allentown/> (Pristupljeno 10.07.2024.).

²⁸ Bishop Accountability, *Case of Thomas Graff*. Dostupno na: https://www.bishop-accountability.org/PA_40th_GJ/Cases_and_Profiles/2018_08_14_PA_GJ_Priests_Allentown_09_Graff.pdf str 30. (Pristupljeno 10.07.2024.).

²⁹ Charles Thompson, *Harrisburg Diocese settlement calls for payment of \$18 million to about 60 clergy abuse survivors*. Dostupno na: <https://www.pennlive.com/news/2022/11/harrisburg-diocese-settlement-calls-for-payment-of-18-million-to-about-60-clergy-abuse-survivors.html> (Pristupljeno 10.07.2024.).

³⁰ Charlie Specht, *What it's like to cover the Buffalo priest abuse scandal as a Catholic*, WKBW. Dostupno na: <https://www.wkbw.com/news/i-team/charlie-specht-on-what-its-like-to-cover-the-buffalo-priest-abuse-scandal-as-a-catholic> (Pristupljeno 11.07.2024.).

³¹ Pete Madden, *Teacher at Buffalo seminary charged with threatening reporter who investigated church*. Dostupno na: <https://abcnews.go.com/US/teacher-buffalo-seminary-charged-threatening-reporter-investigated-church/story?id=68943736> (Pristupljeno 11.07.2024.).

zlodjelima unutar biskupije u Buffalu. Primjer jednog od članaka govori kako je John S. Brennan bivši ravnatelj Ureda za profesionalnu odgovornost za biskupiju Portland pod Maloneom, odbio intervju zbog suradnje s FBI-om, ali je potvrdio autentičnost dokumenata. U izvješću je opisao "zataškavanje najvišeg reda" u vezi s velečasnim Paulom E. Coughlinom, koji je 2004. suspendiran zbog prijateljstva s osuđenim seksualnim prijestupnikom Johnom Skinnerom. Skinner, osuđen za seksualno zlostavljanje dječaka, živio je u župnom dvoru blizu centra koji posjećuju djeca. Otac Coughlin nije prijavio zločin policiji i kasnije je pokušao zaposliti Skinnera. Vatikan je izdao blagi ukor Coughlinu, no biskup Malone ga je tajno vratio u službu nakon dvije godine.

Drugi slučaj uključivao je velečasnog Thomasa M. Leeja, optuženog za seksualno zlostavljanje koje je trajalo desetljećima, a intenziviralo se početkom 2000-ih. Crkveni istražitelj Brennan intervjuirao je više od 10 odraslih koji su kao djeca doživjeli zlostavljanje od oca Leeja, uključujući golo plivanje, zajedničko tuširanje, fotografiranje u tuševima, pozivanje u njegovu spavaću sobu radi pudranja i masaža koje su uključivale genitalije. Malone je poslušao Brennanov savjet i podnio zahtjev Vatikanu za drugo suđenje, ali je Lee opet proglašen „nevinim“ nakon što su trojica sudaca -- svi svećenici -- utvrdili da su postupci oca Leeja „nerazboriti, ali nijedan od njih nije bio grešan ni u kojem pogledu“. Biskup Malone je rekao da optužbe nisu dokazane.³² Ono što se u kasnijim istraživanjima otkrilo je da je puno toga ležalo ispod.

Imena koja se pojavljuju su jako značajna ne samo za biskupiju u Buffalu već govore i do koje je crkvene hijerarhije dostizalo. Monsinjur Robert J. Cunningham, utjecajni svećenik i bivši generalni vikar biskupije Buffalo, bio je duboko upoznat sa slučajevima seksualnog zlostavljanja svećenika. Nakon što je napustio Buffalo, postao je biskup Ogdensburga i kasnije Syracusea. U Buffalu je od 1974. do 2004. bio na visokim položajima i tvrdio je da nema svećenika pedofila u biskupiji, no skandal je razotkrio 65 optuženih svećenika. Istrage su pokazale da su svećenici poput Norberta Orsolitsa, Donalda Beckera i Martina Pavlocka tiho umirovljeni zbog sumnje na zlostavljanje. Cunningham je bio protiv objavljivanja imena optuženih svećenika, što je izazvalo kontroverze, uključujući njegovu izjavu iz 2011. da bi žrtve mogle biti krive za vlastito zlostavljanje, koju je kasnije povukao.³³

³² WKBW I-Team, *Bishop Malone Accused of Sex Abuse Cover-Up in Maine Before He Came to Buffalo*. Dostupno na: <https://www.wkbw.com/news/i-team/7-i-team-bishop-malone-accused-of-sex-abuse-cover-up-in-maine-before-he-came-to-buffalo> (Pristupljeno 11.07.2024.).

³³ WKBW I-Team, *Monsignor Robert J. Cunningham*. Dostupno na: <https://www.wkbw.com/longform/monsignor-robert-j-cunningham> (Pristupljeno 11.07.2024.).

Biskup Edward Grosz, ključna figura u biskupiji Buffalo tijekom krize seksualnog zlostavljanja, optužen je da je znao za zlostavljanje, ali nije poduzeo ništa. U tajnom pismu iz 1992., seminarist je prijavio da je zatekao svećenika Ritera kako zlostavlja šestogodišnjeg dječaka. Kada je to prijavio crkvenim vlastima, rečeno mu je da šuti. Dječak, sada odrasli Jason, svjedočio je o zlostavljanju koje je uništilo njegov život. Pismo je predano biskupu Edwardu Headu i pomoćnom biskupu Groszu, ali nije bilo reakcije.³⁴

U biskupiji Buffalo 2017. i 2018. godine, biskup Richard J. Malone i njegovi suradnici su dopustili Robertu Yetteru da ostane pastor velike župe unatoč tome što su ga dvojica mladića optužili za zlostavljanje. Istraživanje I-tima 7 Eyewitness News pokazalo je da su poduzeli korake kako bi ove informacije zatajili od javnosti. Prema pritužbi, Yetter je jednog od mladića 2007. godine neprimjereno dodirivao i pokušao poljubiti, hvatajući ga za patentni zatvarač na hlačama i genitalno područje. Kada ga je Yetter imao sastanak s pomoćnim biskupom Groszom priznao je da je dodirivao mladića u kinu. Pošto je Yetter bio u kasnijoj životnoj dobi kada je sastanak održan, Groszom je smatrao da mu treba održat predavanje kako je to loše i slučaj je smatrao zatvorenim.³⁵ Yetter je u pismu biskupiji rekao kako želi otići na Haiti kako jednu vrstu pokajanja da pomaže ljudima i rekao je da se moli za osobe kojima je počinio zlo.³⁶ Zapisi iz dokumenta Biskupa Edwarda M. Grosza mogu se pronaći na internetu.³⁷

Biskup Richard Joseph Malone ignorirao je i zataškavao zločine seksualnog zlostavljanja, što se vidi i po tome što je Papa Benedikt XVI. imenovao biskupom 2012. godine. Odmah nakon toga, otac Smith, koji je bio poslan na rehabilitaciju zbog incidenta s dječakom iz osnovne škole, uspostavio je kontakt s Maloneom, tražeći povratak smisla života. Dao mu je dužnost kapelana u staračkom domu.³⁸ Postoje dokumenti između ravnateljice škole St. Mary of the Lake School i do biskupa Grosza, koje je uzrujala činjenica da je otac Art Smith dobio ikakvu poziciju s obzirom na zlo koje učinio učenicima te škole i smatraju ga predatorom.³⁹ Nakon godina i godina zataškavanja, novinari su otkrili užasne izvještaje o seksualnom

³⁴ WKBW I-Team, *Auxiliary Bishop Edward Grosz*. Dostupno na: <https://www.wkbw.com/longform/auxiliary-bishop-edward-grosz> (Pristupljeno 11.07.2024.).

³⁵ WKBW I-Team, *Buffalo Bishop Malone Allowed Amherst Priest to Remain Pastor Despite Abuse Allegations*. Dostupno na: <https://www.wkbw.com/longform/7-i-team-buffalo-bishop-malone-allowed-amherst-priest-to-remain-pastor-despite-abuse-allegations> (Pristupljeno 11.07.2024.).

³⁶ Vidi <https://www.documentcloud.org/documents/4777900-Yetter-s-Letter-to-Malone.html> (Pristupljeno 11.07.2024.).

³⁷ Vidi <https://www.documentcloud.org/documents/4779166-Memo-About-Grosz-s-Meeting-With-Victim-2.html> (Pristupljeno 11.07.2024.).

³⁸ WKBW I-Team, *Buffalo Bishop Malone returned priest to ministry after allegations involving a child*. Dostupno na: <https://www.wkbw.com/longform/7-i-team-buffalo-bishop-malone-returned-priest-to-ministry-after-allegations-involving-a-child> (Pristupljeno 11.07.2024.).

³⁹ Vidi <https://www.documentcloud.org/documents/4762115-Fr-Smith>Returns-to-St-Mary-s-School.html>

zlostavljanju ili nedoličnom ponašanju od strane 82 svećenika i časnih sestara, iako je Biskup Richard J. Malone govorio da biskupija ništa ne skriva činjenice i svi objavljeni dokumenti govore suprotno tome, a jedan od takvih slučajeva je upravo o ocu Art Smithu.⁴⁰

Neke promjene su se počele uvoditi, jedna od njih je osmišljavanje programa po vodstvom Kennethom Feinbergom, iniciranom od strane nadbiskupa New Yorka, kardinala Timothyja Dolana, koji je već započeo kontaktiranje preživjelih žrtava koje su već prijavile nadbiskupiji zlostavljanje od strane svećenika kako bi sudjelovale u prvoj fazi programa. Program ima članove koji uključuju bivšeg policijskog narednika Raymonda W. Kellyja, američku okružnu sutkinju Loretta A. Presku i stručnjakinju za dječju psihijatriju dr. Jeanette Cueva. Oni će nadzirati slučajeve i kontaktirati žrtve kako bi im dali odštetu koju zaslužuju. Novac koji nadbiskupija dobije od stanovništva za potporu župa neće moći koristiti kao ni nikakvu drugu novčanu naknadu. Sve to piše u „Neovisni program mirenja i kompenzacije“.⁴¹

Sve to zajedno je dovelo do bankrota biskupije, te su počeli prodavati imovinu kako bi imali novaca da isplate žrtvama oštete. Biskupijski dužnosnici najavili su 2023. godine plan izdvajanja 100 milijuna dolara za namirenje mnogih tužbi za seksualno zlostavljanje koje su podnesene protiv biskupije.

2.1.6. Baltimore - popis svećenika i braće optuženih za seksualno zlostavljanje djece

Na stranici nadbiskupije u Baltimoru su predstavljeni svećenici koji su otkriveni zbog svog seksualnog zlostavljanje ili nedoličnog ponašanja prema maloljetnicima. Od tih svećenika nitko nije u župi u Baltimoru i većina ih je i umrla. Također se može vidjeti skrb nadbiskupije prema žrtvama, kojima se osigurava financijska potpora za savjetovanje sa savjetnikom po vlastitom izboru. Od 2019. nadbiskupija je revidirala svoju politiku kako bi uključila svećenike i braću optužene nakon njihove smrti. Imena se dodaju ako je pritužbu primilo više od jedne žrtve, ako je pritužba potkrijepljena vanjskim informacijama ili ako je ime već objavljeno negdje drugdje u vezi s navodima o zlostavljanju djece. Većina informacija dolazi iz Izvješća

⁴⁰ WKBW I-Team, Buffalo Bishop Malone returned priest to ministry after allegations involving a child. Dostupno na: <https://www.wkbw.com/longform/7-i-team-buffalo-bishop-malone-returned-priest-to-ministry-after-allegations-involving-a-child> (Pristupljeno 11.07.2024.)

⁴¹ Archdiocese of New York, n.d., Independent Reconciliation and Compensation Program (IRCP). Dostupno na: <https://archny.org/ministries-and-offices/child-protection/independent-reconciliation-and-compensation-program-ircp/> (Pristupljeno 11.07.2024.).

državnog tužitelja Pennsylvanije 2018. Na zahtjev neovisnog povjerenstva za reviziju, nadbiskupija neće navesti imena dodatnih svećenika osim ako su navodi neutemeljeni ili ih nadbiskupija ne može potvrditi. Popis nadbiskupija Baltimore stalno ažurira relevantnim informacijama.⁴²

2.2. Južna Amerika

2.2.1. Čileanska istraga, 2018.

Neki od najpoznatijih slučajeva seksualnog zlostavljanja klera i djece koji su uzdrmali javnost ne samo u Čileu, nego i diljem svijeta, povezani su s imenima svećenika poput Fernanda Karadime, Juana Barrosa i Oscara Muñoza Toleda. Oni su samo neki od mnogih svećenika u Čileu koji su iskoristili svoje pozicije za zlostavljanje.

Svećenik Fernand Karadime je prvi put dospio u javnost 2010. godine kada su se pojavile optužbe da je seksualno zlostavljao mladiće još 1980-tih. Čileanske novine su objavile izjavu pape Franje u slučaju F. Karadime koji je nakon istrage u Vatikanu proglašen krivim za zlostavljanje djece 1970-ih i 1980-ih. Karadime, koji je sada star i nalazi se u staračkom domu, negira krivnju. Nekoliko biskupa koje je on obučavao, uključujući Juana Barrosa, suočili su se s pomnim nadzorom; Barros je podnio ostavku. Franjo je opisao Karadimu kao ozbiljno poremećenog, pripisujući pad Crkve u Čileu djelomično sociopolitičkim čimbenicima i sugerirajući da to odražava duhovnu borbu protiv zla.⁴³ Ono što se o njemu može reći je da je bio jedan od najuglednijih i neutjecajnih svećenika u Santiagu, Čileu neki bi ga čak nazvali „živućim svecem“. Sve dok njegove žrtve nisu izlazile u javnost s zlodjelima koja su im učinjena od strane oca Karadima. Jedna od žrtva oca Karadima koju je seksualno zlostavljao preko 20 godina je bio ugledni dr. Hamilton. Detalje o seksualnom zlostavljanju dr. Hamilton je izjavljivao više puta i postoje intervjui i novinski članci o tim zlodjelima koja su mu učinjena.⁴⁴ Karadima prema psihološkom mišljenju smatraju da je bio efebofil, što označava

⁴² Archdiocese of Baltimore, *Priests and Brothers Accused of Abuse*. Dostupno na: <https://www.archbalt.org/child-and-youth-protection/priests-and-brothers-accused-of-abuse/> (Pristupljeno 12.07.2024).

⁴³ La Cuarta, *Papa Francisco y el caso Karadima: Perturbada por esta situación*. Dostupno na: <https://www.lacuarta.com/cronica/noticia/papa-francisco-karadima-perturbada/268225/#> (Pristupljeno 12.07.2024).

⁴⁴ Alexei Barrionuevo - Laurie Goodstein, *Chilean Abuse Case Tests Loyalty of a Parish*. Dostupno na: <https://www.nytimes.com/2010/04/23/world/americas/23chile.html> (Pristupljeno 12.07.2024)

seksualnu privlačnost odraslih prema adolescentima koji su prošli pubertet, a koje je on navodno zlostavljao.⁴⁵ Njegove su žrtve same sebe znale krivit što su zlostavljan od strane Karadime.⁴⁶ Nakon što je papa Franjo saznao za skandale seksualnog zlostavljanja u nadbiskupiji Santiago de Chile, donio je odluku o uklanjanju Fernanda Karadime iz svećeništva i objašnjava tu odluku kao odluku „za dobrobit Crkve“.⁴⁷

U slučaju oca Óscara Muñozza Toleda (56), koji radi za nadbiskupiju Santiago de Chile, uhitile su ga lokalne vlasti pod optužbom za zlostavljanje djece i skrivanje. Muñoz je optužen za sedam točaka optužnice za prisilni snošaj i silovanje koji datiraju iz 2002. godine, uključujući žrtve u dobi od 11 do 17 godina, uključujući njegovih pet nećaka. Muñoz je bio potpredsjednik Santiaga od 2003. i generalni direktor do početka ove godine. Zlostavljanje je prijavio nadbiskupiji 2. siječnja te mu je zabranjeno obavljanje svećeničke dužnosti nakon što je suspendiran s dužnosti kancelara i vikara. Muñoz je bio prisutan i na podizanju optužnice protiv poznatog čileanskog svećenika Fernanda Karadime, koji je osuđen za preljub. Lokalno tužiteljstvo otvorilo je istragu protiv Muñozza u svibnju, a u lipnju su prikupljeni dokazi u biskupiji Rancagua i crkvenom sudu u Santiagu. U lipnju je papa Franjo prihvatio ostavke petorice čileanskih biskupa, uključujući biskupa Juana Barrosa, koji je optužen za prikrivanje zlostavljanja u Karadimi.⁴⁸

Juana Barrosa je više puta htio dati ostavku zbog optužbi da je znao za zlostavljanja čak i prisustvovao u nekim s ocem Karadimom i zataškavao, no papa Franjo mu je nije prihvatio jer nije bilo dokaza. Papa Franjo mu je, usprkos protivljenju naroda, dao titulu biskupa od Osorna. Nakon što je sve izašlo u javnost i nakon što je papa Franjo dobio izvješća da je Barrosa kriv, ispričao se javnosti.⁴⁹ Papa Franjo je u pismu čileanskim biskupima priznao „ozbiljne pogreške“ u procjeni i percepciji slučajeva svećeničkog seksualnog zlostavljanja. Nakon što je pročitao izvješće posebnih izaslanika, nadbiskupa Charlesa Sciclune i fra Jordija Bertomeua, papa je tražio oprost od žrtava i priznao vlastitu odgovornost. Pozvao je sve čileanske biskupe u Rim kako bi razgovarali o mjerama za obnovu povjerenja i pravde te za izlječenje rana

⁴⁵ Maria Olivia Monckeberg, *Karadima el señor de los infiernos. Debate*, Santiago de Chile, 2011., str. 240.

⁴⁶ Juan Andrés Guzmán-Gustavo Villarrubia-Mónica González, *La investigación definitiva sobre el escándalo que remeció a la iglesia chilena*, u: *Catalonia*, Santiago de Chile, 2017., str 250.

⁴⁷ Vatican News, *Pope Francis defrocks Chilean priest Fernando Karadima*. Dostupno na: <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2018-09/statement-on-dismissal-of-fernando-karadima-from-clerical-state.html> (Pristupljeno 12.07.2024.).

⁴⁸ Hannah Brockhaus, *Ex-chancellor of Chilean archdiocese arrested for child sex abuse*. Dostupno na: <https://www.catholicnewsagency.com/news/38865/ex-chancellor-of-chilean-archdiocese-arrested-for-child-sex-abuse> (Pristupljeno 13.07.2024.).

⁴⁹ BBC, *Juan Barros case: Chile sex abuse letter contradicts Pope over 'cover-up'*. Dostupno na: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-42949250> (Pristupljeno 13.07.2024.).

uzrokovanih zlostavljanjem.⁵⁰ Sve to je akumuliralo da 31 aktivni biskup i tri umirovljena biskupa podnesu ostavku zbog čitavog skandala.⁵¹ Papa Franjo je ostavke prihvatio samo od nekolicine biskupa: Juana Barrosa, José Andrés Aguirre, Cristián Enrique Contreras Molina, Carlos Eduardo Pellegrín Barrer, odnosno od onih za koje se znalo da su učinili seksualno zlostavljanje ili su ga zataškavali.

2.3. Azija

2.3.1. Indija, 2018.

Jedan od slučajeva koji su šokirali javnost u Indiji je slučaj iz 2019. svećenika Robin Vadakkumchery (51) koji je osuđen na 20 godina zatvora zbog silovanja 16-godišnje djevojčice. Sve je započelo u veljači 2017. godine kada je djevojčica rodila dijete, što je izazvalo potres u lokalnoj zajednici. Njezin otac, pokušavajući zaštititi čast svoje obitelji, prvotno je optužio svećenika i tvrdio da je on otac djeteta njegove kćeri što je DNK testiranje kasnije i potvrdilo. Ovaj slučaj je izazvao široku kontroverzu i izazvao duboke podjele u društvu. John Dayal, bivši predsjednik Sveindijske katoličke unije, izrazio je kako su žrtve seksualnog zlostavljanja u posebno teškoj situaciji zbog visokog društvenog ugleda koji uživa crkva i svećenstvo. To često sprečava žrtve da otvoreno progovore i traže pravdu. Ovi skandali su doveli do propitivanja integriteta i odgovornosti unutar Katoličke crkve u Indiji te postavili pitanje o tome kako institucija tretira optužbe za seksualno zlostavljanje unutar svojih redova.⁵²

Indijski biskup Franca Mulakkala je optužen za silovanje časne sestre između 2014. i 2016. godine. Mulakkal, bivši biskup Jalandhara u Punjabu, nije mnogo vremena proveo u zatvoru jer je predao papire za žalbu. Sud u Kerali ga je oslobodio od optužbi zbog nedovoljno dokaza.⁵³

⁵⁰ Christopher Wells, *Chile sex abuse: Pope Francis begs forgiveness for "serious mistakes"*. Dostupno na: <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2018-04/pope-francis-letter-chile-bishops-clerical-sex-abuse.html> (Pristupljeno 13.07.2024.).

⁵¹ BBC, *All Chile's 34 bishops offer resignation to Pope over sex abuse scandals*. Dostupno na: <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-44169484> (Pristupljeno 13.07.2024.).

⁵² Swati Gupta - Helen Regan – CNN, *Catholic Church's problems with abuse are playing out in India amid summit*. Dostupno na: <https://edition.cnn.com/2019/02/21/india/india-catholic-church-abuse-intl/index.html> (Pristupljeno 13.07.2024.).

⁵³ BBC, *Franco Mulakkal: Pope accepts resignation of bishop accused of rape*. Dostupno na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-65784713> (Pristupljeno 13.07.2024.).

Časna sestra je optužila Mulakkala da ju je silovao 13 puta u samostanu u Kerali, što je izazvalo bijes i podršku od strane aktivista.⁵⁴ Slučaj je izazvao velike prosvjede u Indiji, posebno nakon što je časna sestra tvrdila da je Katolička crkva ignorirala njezine pritužbe. Kritičari su isticali kako je izgledalo da se sudilo časnoj sestri, a ne biskupu, zbog ignoriranja društvenog konteksta i moći biskupa. Časna sestra i njena podrška feministkinja i aktivista se i dalje bore da Mulakkala bude osuđen za ono što joj je navodno napravio.⁵⁵

Vatikan je nakraju prihvatio Mulakkalinu ostavku te od lipnja 2023. godine više ne obnaša ulogu biskupa, ali to nije bila nikakva kaznena mjera od Vatikana. Razlog tome je bio što je želio mir zbog toga što nije poželjan u svojoj zajednici i nabrojao je neke zdravstvene razloge koji nam nisu poznati.⁵⁶

2.3.2. Istočni Timor, 2020.

Katolici Istočnog Timora su postali jako uznemireni kad su u javnost izašle optužbe protiv biskupa Carlosa Ximenesa Bela da je seksualno zlostavljao dječake 1990-tih. Vatikan je priznao da je sankcionirao Bela 2020. godine, zabranjujući mu kontakte s maloljetnicima i ograničavajući mu kretanje. Belo je bio poznat po svojoj hrabrosti tijekom borbe za neovisnost Istočnog Timora od Indonezije, te je zbog toga dobio Nobelovu nagradu za mir 1996. godine.⁵⁷ Zanimljivo je to što se Carlos Ximenes Bela povukao još 2002. godine s mjesta biskupa u Istočnom Timoru, no Vatikan nije htio dati razloge zbog čega. Carlos X. Bela je 2005. izjavio da otišao s pozicije zbog lošega zdravlja.⁵⁸ Ono što će Carlosa X. Bela pratiti kroz njegov život neće biti ti slučajevi zlostavljanja, već oduševljenje tamošnje javnosti s njegovom hrabrošću.

Jedan od nekoliko najmračnijih trenutaka za katoličku crkvu u Istočnom Timoru je bio i slučaj Richarda Daschbacha američkog svećenika koji je osuđen na 12 godina zatvora, 2023.

⁵⁴ BBC, *Franco Mulakkal: Pope accepts resignation of bishop accused of rape*. Dostupno na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-65784713> (Pristupljeno 13.07.2024)

⁵⁵ Geeta Pandey, *Franco Mulakkal: Hundreds write to Kerala nun who lost rape case against bishop*. Dostupno na: <https://www.bbc.com/news/world-asia-india-60065287> (Pristupljeno 13.07.2024).

⁵⁶ Thiruvananthapuram, *Franco Mulakkal resigns as Jalandhar Bishop*, *The Hindu*. Dostupno na: <https://www.thehindu.com/news/national/franco-mulakkal-resigns-as-jalandhar-bishop/article66920018.ece>

⁵⁷ Gantry Meilana, Nicole Winfield and Barry Hatton, *East Timor's Catholics rally behind accused Nobel bishop*, u: *AP News*. Dostupno na: <https://apnews.com/article/religion-asia-southeast-nobel-prizes-537099a377c00c2e50328fca3bf7a38f> (Pristupljeno 13.07.2024).

⁵⁸ Nicole Winfield, Gantry Meilana and Helena Alves, *Vatican reveals it sanctioned Nobel Prize-winning bishop accused of sexual abuse*, u: *Los Angeles Times*. Dostupno na <https://www.latimes.com/world-nation/story/2022-09-29/bishop-carlos-ximenes-belo-nobel-timor-accused-sex-abuse> (Pristupljeno 13.07.2024).

godine u Istočnom Timoru. Osuđen je zbog optužbi za seksualno zlostavljanje djevojčica koje su bile siročad i siromašne, a koje su bile pod njegovom skrbi, jer je u tim trenucima vodio sirotište. Daschbach je bio optužen u 14 točaka, uključujući seksualno zlostavljanje djece mlađe od 14 godina, posjedovanje dječje pornografije te obiteljsko nasilje. Svoja je nedjela kasnije priznao.⁵⁹

2.4. Australija

2.4.1. Australija: Kraljevska komisija, 2013. -2017.

Australsko kraljevsko povjerenstvo bavilo se korporativnom odgovornošću i nasiljem u mnogim područjima društva, uključujući obrazovne ustanove, sirotišta, crkve i druge organizacije koje se brinu za djecu i osobe u nepovoljnom položaju. Usredotočuje se na ispitivanje sustava, politika i praksi koje dopuštaju ili potiču nasilje u tim institucijama. Cilj Komisije bio je otkriti što je pošlo po zlu u zaštiti djece, istražiti kako je došlo do tih propusta i pozvati na reformu kako bi se spriječilo da se takvi incidenti ponove.

U broju 16 pod nazivom „The Melbourne Response“, može se pronaći jedan od najzapaženiji slučajeva seksualnog zlostavljanja unutar Katoličke crkve u Melbourneu. Kardinal George Pell je imenovan nadbiskupom Melbournea 1996. godine, nakon što je od 1987. godine obavljao dužnost pomoćnog biskupa. Međutim, za vrijeme svog mandata kao pomoćni biskup, istaknuo je da nije izravno upravljao pitanjima vezanim uz seksualno zlostavljanje djece. Nadbiskup Little, koji je vodio nadbiskupiju od 1974. do 1996. godine, upravljao je optužbama za seksualno zlostavljanje djece koje su uključivale svećenike ili povezane osobe, uz podršku svojih generalnih vikara. Od 1993. godine, monsinjor Cudmore, kao generalni vikar, primao je prijave o zlostavljanju, pružao savjetovanje i podršku žrtvama te primjereno postupao s počiniteljima. Tijekom kasnih 1980-ih i sve više tijekom 1990-ih godina, pojavile su se zabrinutosti zbog seksualnog zlostavljanja od strane svećenika i redovnika, što je rezultiralo povećanom sviješću javnosti i zahtjevima za djelovanjem Crkve, uz stalne rasprave o adekvatnosti tih odgovora.⁶⁰

⁵⁹ Al Jazeera and news agencies, *US ex-priest jailed for child sex abuse in East Timor*, u: *Al Jazeera*. Dostupno na: <https://www.aljazeera.com/news/2021/12/21/us-ex-priest-jailed-for-child-sex-abuse-in-east-timor> (Pristupljeno 13.07.2024).

⁶⁰ Report of Case Study No. 16, *The Royal Commission into Institutional Responses to Child Sexual Abuse* (Sydney: The Royal Commission, 2015), str. 29-30.

Kardinalov Pellov se ugled dodatno pogoršao kada je optužen za zlostavljanje djece, osuđen 2018. godine i proveo 404 dana u zatvoru prije nego što je njegov slučaj poništio Visoki sud Australije 2020. godine. Unatoč njegovoj oslobađajućoj presudi, Pellov ugled i dalje je teško narušen njegovom povezanošću sa skandalom seksualnog zlostavljanja.⁶¹ Zaslužan je za uspostavu interventnog programa u Melbourneu 1996. koji je istraživao optužbe unutar nadbiskupije i pružao podršku žrtvama. Međutim, program je kritiziran zbog ograničenja plaćanja odštete i uočenog nedostatka suosjećanja za žrtve. Pell se također suočio s optužbama da se nije uspio uhvatiti u koštac sa zlostavljanjem djece tijekom svog mandata, što ga je navelo da svjedoči pred australskom kraljevskom komisijom o institucionalnim odgovorima na seksualno zlostavljanje djece.⁶²

2.5. Europa

2.5.1. Hrvatska, 2000. i 2007.

Iako u Hrvatskoj postoji mnogo slučajeva vezanih uz seksualno zlostavljanje mnogi od tih slučajeva nije dostupno javnosti, niti se o njima priča. Slučajevi se većinom baziraju na optužbama koje nisu potvrđene i nisu dokumentirane.

U jednom članku autora Slobodana P. Novaka govori se „Ako nisi majstor ni manijak, šuti“, a to je osvrt na slučaj propovjednika Ivana Čučeka iz Šestina kraj Zagreba, koji je osuđen za pedofiliju prema maloljetnicima. Autor ističe da je unatoč ozbiljnosti optužbi i slučaja, medijski interes javnosti za slučaj u Hrvatskoj ograničen. Entuzijazam društva i Crkve u rješavanju takvih problema kritiziran je jer se pokazuje da su ljudi zaokupljeni drugim stvarima koje nisu važne, poput divljanja na cestama ili političkih skandala. Autor također izražava sumnju u ulogu Katoličke crkve, posebice kaptola, u ovom slučaju, ističući njihovu šutnju i nevidljivost. Naglašeno je da crkveni stav treba voditi računa o ozbiljnosti slučaja, ali da Crkvu previše ne zanima ozbiljnost onoga što se u tom slučaju optužuje. Autor također ističe dva

⁶¹ The Associated Press, Cardinal George Pell, whose sex abuse convictions were overturned, dies at 81, *NPR*. Dostupno na: <https://www.npr.org/2023/01/10/1148264469/cardinal-george-pell-sex-abuse-conviction-overturned-dead#:~:text=A%20Victoria%20state%20County%20Court,overturned%20his%20convictions%20in%2020200.> (Pristupljeno 13.07.2024).

⁶² Jennifer King, Cardinal George Pell, Australia's most powerful Catholic, who was dogged by scandal – obituary, *The Guardian*. Dostupno na: <https://www.theguardian.com/australia-news/2023/jan/11/cardinal-george-pell-australias-most-powerful-catholic-who-was-dogged-by-scandal-obituary> (Pristupljeno 13.07.2024).

principa u društvenoj percepciji slučajeva ovisnosti o vjerskim ili svjetskim institucijama.⁶³ Pater Ivan Čuček, koji je 2007. godine osuđen za pedofiliju u crkvi Uznesenja Gospe u zagorskom mjestu Tuhelj u Hrvatskoj, posjećivao je mise, sprovode, svetinje, pa čak i pripremao djecu za ispovijed. Svećenik Čuček je tijekom godine po potrebi zamjenjivao o. Josipa Vnučeca i obavljao sve svećeničke dužnosti, uključujući pripremu djece u osnovnim školama za primanje potvrde i sakramenta ispovijedi. Građani i budući kršćani potvrdili su da je Čuček razgovarao s djecom iako je tada bio na probnoj kazni. Iako je većina stanovnika Čučeka cijenila kao posebnog svećenika, a djeca mudrim čovjekom, civilni sud je uzeo u obzir da ga ovaj svećenik nije viđao zbog godina (71) i umirovljenja te je navodno razgovarao s djecom dok je služio kaznu.⁶⁴ Ivan Čuček je 2000. godine osuđen na tri godine zatvora zbog spolnog zlostavljanja 37 djevojaka.⁶⁵ Iako je osuđen na tri godine, dobio je samo tri mjeseca uvjetne kazne.

Iako se njegovo ime zaboravilo u hrvatskoj javnosti, na kraju filma „Spotlight“ iz 2015. godine, prikazuje se popis svih optuženih svećenika diljem svijeta do te godine, a među imenima može se naći i ime Drage Ljubičića.

Svećenik Drago Ljubičić (63) s otoka Raba uhićen je zbog sumnje da je zlostavljao pet dječaka u dobi od 10 do 12 godina. Slučaj je iznenadio mnoge u katoličkoj Hrvatskoj, gdje crkva ima široku podršku.⁶⁶ Priveden je 2007. godine zbog nedoličnog ponašanja prema djeci u župi Svete Lucije i osnovnoj školi gdje je bio vjeroučitelj. Osuđen je na tri godine zatvora, a kaznu je potvrdio Županijski sud u Rijeci 2009. godine. Iako je trebao izaći iz zatvora u siječnju 2013., pušten je u svibnju 2012. Nakon puštanja, preselio se u Dom za umirovljene svećenike na Krku. Tijekom suđenja, negirao je optužbe, ali je dokazano da je djecu zlostavljao od 2003. godine.⁶⁷

Drago Ljubičić, još za vrijeme boravka u zatvoru, se prijavio samostalno na program kojem je cilj da se osuđeni zlostavljači suosjećaju s žrtvama. Program traje oko 10 mjeseci, gdje

⁶³ *Hrvatski zadah pedofila Čučeka i lažnoga Đapića*, u: *Vjesnik*. Dostupno na: <http://www.hsp1861.hr/vijesti/010329spn.htm> (Pristupljeno 25.07.2024.).

⁶⁴ *Osuđeni svećenik pedofil djecu spremao za krizmu?*, u: *24 sata*, 2008. Dostupno na: <https://www.24sata.hr/news/osueni-svecenik-pedofil-djecu-spremao-za-krizmu-51216> (Pristupljeno: 25.07.2024).

⁶⁵ Davis Mataka, *The Great Shame of the Catholic Church*, u: *All Africa*. Dostupno na: https://www.bishop-accountability.org/news2010/03_04/2010_03_23_Mataka_TheGreat.htm (Pristupljeno: 25.07.2024).

⁶⁶ Associated Press, *Croatian Priest Detained on Pedophile Charges*, u: *Pr Inside*. Dostupno na: https://www.bishop-accountability.org/news2007/05_06/2007_06_14_AP_CroatianPriest.htm

⁶⁷ Sergej Županović, *Ovo su hrvatski svećenici koji su zlostavljali djecu*, u: *24 sata*. Dostupno na: <https://express.24sata.hr/life/ovo-su-hrvatski-svecenici-koji-su-zlostavljali-djecu-20148> (Pristupljeno: 25.07.2024).

se jednom tjedno nekolicina zatvorenika nalazi u razgovorima i radionicama koje organiziraju stručnjaci. Pristup tom programu mu je omogućio raniji izlazak iz zatvora.⁶⁸

2.5.2. Irska

Otkriće 798 tijela djece u neoznačenom grobu u domu za majke i djecu Bon Secours u Galwayu ponovno je otvorilo pitanja o problemima unutar Irske Katoličke Crkve. Iako je zlostavljanje djece u Crkvi bilo dokumentirano kroz povijest, skandali su dobili pažnju medija tek sredinom 1990-ih godina. Tijekom 20. stoljeća, Irska Katolička Crkva imala je značajan utjecaj na irsko društvo, bila je usko povezana s državom te je djelovala kao moralni autoritet u raznim društvenim sferama. Medijska cenzura podržavala je ovu dominaciju sve do liberalizacijskih promjena u društvu od 1960-ih do 1980-ih godina, koje su počele dovoditi u pitanje položaj Crkve. Devedesetih godina prošlog stoljeća došlo je do promjene javnog mnijenja i medijskog izvještavanja o Crkvi, a sve je kulminiralo skandalima o očinstvu visokih crkvenih dužnosnika, poput biskupa Eamonna Caseyja. Ovi skandali su postavljali pitanja o moralnom autoritetu svećenstva i odražavali su šire društvene promjene, uključujući feministički pokret i kulturne ratove. Koristeći se Bourdieuovom teorijom simboličke moći i habitusa, analizira se odnos između novinara i Crkve. Novinarski habitus evoluirao je od suučesništva do otpora, što je dovelo do povećanog istraživanja i izvještavanja o crkvenim skandalima. Biskup Casey, istaknuta figura Crkve, dobio je dijete s Amerikankom Annie Murphy, a skandal je izbio 1992. godine. Ovaj slučaj je ilustrirao moralno licemjerje i značajno utjecao na percepciju javnosti o Crkvi. Medijsko izvještavanje o Caseyjevoj aferi označilo je transformativno razdoblje u odnosima medija i Crkve. Studija istražuje kako je medijski kapital, oblik kulturnog kapitala, odigrao ulogu u ovim transformacijama. Istraživanje novinara o crkvenim skandalima odražavalo je šire procese sekularizacije i modernizacije unutar irskog društva. Skandal biskupa Caseyja i kasniji svećenički skandali iz 1990-ih ilustriraju značajnu promjenu u moralnom autoritetu Irske Katoličke Crkve. Uloga medija bila je ključna u razotkrivanju tih skandala, odražavajući šire društvene promjene i eroziju simboličke moći Crkve.

⁶⁸ Marina Borovac, *Svećenik pedofil u Lepoglavi čisti zatvorski krug*, u: *Večernji list*. Dostupno na: <https://www.vecernji.hr/vijesti/svecenik-pedofil-u-lepoglavi-cisti-zatvorski-krug-212367> (Pristupljeno: 25.07.2024).

Širenje skandala o seksualnom zlostavljanju u Crkvi potaknulo je i druge društvene institucije na promišljanje o vlastitim strukturama moći i odgovornosti. Mediji su postali ključni alat u razotkrivanju nepravdi, dok su društveni pokreti poput feminizma dodatno osnažili napore za promjenama. Ovi skandali nisu samo uzdrmali temeljne postavke Crkve kao moralnog vodiča, već su i potaknuli opće preispitivanje autoriteta i morala u irskom društvu. Političke i pravosudne institucije bile su prisiljene reagirati na nove spoznaje o zlostavljanju i korupciji, što je dovelo do donošenja novih zakona i politika usmjerenih na zaštitu žrtava i sprječavanje zloupotreba.

Socijalne i kulturne promjene koje su obilježile kraj 20. i početak 21. stoljeća ne mogu se odvojiti od utjecaja medijskog izvještavanja o crkvenim skandalima. Sekularizacija društva postala je očitija, a autoriteti su se morali prilagoditi novom dobu transparentnosti i odgovornosti. Značajka ovih promjena je i porast građanskog aktivizma te jačanje nevladinih organizacija koje su preuzele ulogu zaštitnika prava pojedinaca protiv institucionalnih zloporaba. Ovi procesi ukazuju na dublje promjene u društvenim strukturama, gdje se moć sve više decentralizira i stavlja pod kontrolu javnosti.

Razotkrivanje skandala biskupa Caseya i drugih crkvenih dužnosnika također je imalo dalekosežne posljedice na međunarodnoj razini. Irska, koja je dugo bila percipirana kao bastion katolicizma, postala je simbol promjena koje se događaju unutar Katoličke Crkve širom svijeta. Mediji su preuzeli ulogu glasnika pravde, dok su društveni pokreti i organizacije radili na podršci žrtvama i promicanju institucionalnih reformi. Kroz ove procese, irsko društvo prošlo je kroz duboku transformaciju, od monolitnog religijskog autoriteta prema pluralističkom i otvorenijem sustavu vrijednosti.⁶⁹

Članak Ethne Regan „Crkva, kultura i kredibilitet: perspektiva iz Irske“ istražuje duboku krizu unutar Katoličke crkve u Irskoj nakon skandala sa zlostavljanjem djece. Kriza, koju su istaknula izvješća Ryan i Murphy, otkriva ne samo zločine počinitelja i nedostatne odgovore crkvenih vođa, već i dublje strukturne grijehе unutar Crkve. Kolaboracija između Crkve i države u Irskoj, opisivana kao Hiberno-Kristendom, ključni je čimbenik u ovoj krizi. Unatoč uznemirujućim otkrićima i kritici crkvenog vodstva, među ljudima još uvijek postoji pastoralna živost i njegovanje nade. Katolička crkva u Irskoj možda će morati ponovno osmisliti svoju moć i razviti novu političku teologiju, moguće kao "kreativna manjina" kako je sugerirao Juan Luis Segundo.

⁶⁹ *Sins of the father: unravelling moral authority in the Irish Catholic Church* Susie Donnelly School of Social and Political Science, University of Edinburgh, Edinburgh, UK

Kriza je obilježena nacionalnom i crkvenom traumom, pri čemu je objavljivanje izvješća Ryan i Murphy 2009. godine bilo presudno. Izvješća ukazuju na širu društvenu odgovornost, implicirajući razne državne i društvene institucije. Fokus na pojedinačne ostavke, iako nužan, često de-institucionalizira krizu, ne uspijevajući adresirati dublje kulturne i strukturne grijehe unutar Crkve.

Etička i teološka razmišljanja o ovoj krizi su izazovna zbog uznemirujućeg sadržaja izvješća i trajne prirode otkrića. Kriza nije samo intelektualna, već duboko prožima živote katolika u Irskoj. Nedavni auditi biskupija i redovničkih zajednica ukazuju na određeni napredak, ali i dalje otkrivaju neuspjehe u zaštiti djece i kulturi tajnovitosti. Primarna solidarnost sa žrtvama ključna je za postizanje pravde i rješavanje složenih pitanja. Početni odgovori na krizu često su se fokusirali na pitanja moći unutar Crkve i neadekvatnu teologiju seksualnosti. Papa Benedikt XVI kontroverzno je sugerirao da su sekularizacija i pogrešna tumačenja Drugog vatikanskog koncila pridonijeli krizi. Međutim, jasno je da su sekularni naponi odigrali ključnu ulogu u otkrivanju zlostavljanja i postizanju pravde. Nedavni teološki radovi nastoje dublje razumjeti krizu i artikulirati nade odgovore, podižući pitanja važna za univerzalnu Crkvu i Crkvu u Irskoj. Ovo rastuće tijelo rada ključno je za rješavanje složenog spleta uzroka i posljedica te za kretanje prema nadom ispunjenom rješenju krize.⁷⁰

2.5.3. Francuska, 2019. i 2021.

U francuskom gradu Lyonu je 2019. godine započeto suđenje kardinalu Philippeu Barbarinu, nadbiskupu Lyona, jer nije prijavio optužbe da je svećenik Bernard Preynat zlostavljao maloljetne izviđače između 1986. i 1991. godine. Kardinal Barbarin je osuđen te je dobio kaznu od šest mjeseci zatvora zbog ne prijavljivanja zločina u biskupiji.⁷¹ Bernardu Preynatu su stavljene optužbe zbog zlostavljanja djece koja su patila od duševnih i tjelesnih boli.⁷² Iako su Bernanda Preynata roditelji zlostavljane djece optužili i prijavili za zlostavljanje, on je ostao u službi do 2015. godine kada ga je smijenio kardinal Philippe Barbarin. Crkveni

⁷⁰ Ethna Regan, *Church, Culture and Credibility: A Perspective from Ireland*, New Blackfriars. Vidi <https://scihub.se/https://doi.org/10.1111/nbfr.12012> (Pristupljeno: 25.07.2024).

⁷¹ *Trial begins for French cardinal accused of abuse cover-up*, u: *Catholic News Agency*. Dostupno na: <https://www.catholicnewsagency.com/news/40243/trial-begins-for-french-cardinal-accused-of-abuse-cover-up-%C2%A0> (Pristupljeno: 25.07.2024).

⁷² Hankun Li, Lejing Liu, Wei Wanm, *Understanding and Deconstruct Systematic Catholic Church Sexual Abuse and Trauma*, Atlantis Press.

sud ga je 2019. godine proglasio krivim za zlostavljanje maloljetnika i otpustio iz svećeničkog staleža. Na građanskom suđenju u Lyonu 2020., Preynat je priznao zlostavljanje.⁷³

Za Francusku je jako važan peti mjesec 2021. godine jer te godine izašao sažetak završnog izvještaja. Program koji je stvorilo Neovisno povjerenstvo za seksualno zlostavljanje (CIASE) u Katoličkoj crkvi u Francuskoj u nekoliko točaka ispituje i istražuje načine kako se pristupalo slučajevima seksualnog zlostavljanja te mjere koje je crkva poduzela protiv ove epidemije. Povjerenstvo je potpuno neovisno i sastoji se od stručnjaka koji su imali neograničen pristup crkvenim arhivima i konzultirali su mnoge stručnjake kako bi bolje razumjeli situaciju. Povjerenstvo je usmjereno na žrtve i njihova svjedočanstva kako bi bolje razumjeli njihovu bol i kroz šta su prošli. Komisija je utvrdila da je približno 216 000 djece u Francuskoj bilo podvrgnuto seksualnom nasilju od strane svećenika i drugih crkvenih djelatnika od 1950. godine. Izvješće Komisije naglašava važnost glasova žrtava i potrebu za praktičnim promjenama u Crkvi kako bi se spriječilo seksualno zlostavljanje i bilo koja vrsta nasilja i osigurala pravda za žrtve.⁷⁴

2.5.4. Nizozemska, 2011.

Hulp & Recht organizacija koja je zadužena za rješavanje optužbi za seksualno zlostavljanje unutar Crkve u Nizozemskoj, primila je 350 prijava zlostavljanja maloljetnika iz razdoblja 1950-ih i 1960-ih, a većina je uključivala djecu. U ožujku 2010. godine održan je sastanak Biskupske konferencije i Konferencije redovnika Nizozemske kao odgovor na javni pritisak i preporuke zajednice, te se raspravljalo o potrebi za neovisnim istraživanjem. Biskupi su podržali ideju o provođenju posebnih istraga: jedna bi se bavila slučajevima zlostavljanja u internatima pod redovničkim upravama, dok su redovnici zagovarali kolektivnu odgovornost za problem. Wim Deetman bio je imenovan da se bavi tim istraživanjem što se smatralo da je

⁷³ *Former French priest convicted of sexual abuse of minors*, u: *Catholic News Agency*. Dostupno na: <https://www.catholicnewsagency.com/news/43894/former-french-priest-convicted-of-sexual-abuse-of-minors> (Pristupljeno: 25.07.2024).

⁷⁴ Helen Milroy, Mr Andrew Murray, Report of Case Study No. 16, *The Melbourne Response*. Dostupno na: <https://www.childabuseroyalcommission.gov.au/sites/default/files/file-list/Case%20Study%2016%20-%20Findings%20Report%20-%20Melbourne%20Response.pdf> (Pristupljeno: 28.07.2024).

to korak crkve da zadobije povjerenje.⁷⁵ Prema njegovom izvješću 20,000 maloljetnika bilo je seksualno zlostavljano, od strane oko 800 svećenika, redovnika i laika tijekom 45 godina.⁷⁶

Izvještaj Willem Deetmana iz 2011. godine predstavljao je ključni trenutak za Katoličku crkvu u Nizozemskoj. Govori o seksualnim zlostavljanjima maloljetnika koji su se protezali od 1945. do 2010. godine. Crkveni arhivi su otkrili mnogo informacija o neprimjerenom spolnom ponašanju svećenika i redovnika. Deetmanovo istraživanje obuhvatilo je opću populaciju Nizozemske; Otkriveno je da je otprilike 10% sudionika istraživanja imalo neželjeni spolni odnos s odraslom osobom izvan obitelji tijekom djetinjstva i adolescencije. Rizik od zlostavljanja je šest puta veći u katoličkim ustanovama. Većina žrtava bili su mladi muškarci u dobi od 6 do 14 godina, a većina slučajeva dogodila se između 1950-ih i 1970-ih. Do srpnja 2013. Katoličkoj je Crkvi podneseno 1287 pritužbi zbog zlostavljanja djece, od kojih je 656 riješeno. Crkva se suočila s nekoliko pravnih izazova, uključujući zastaru slučajeva i odštetu u rasponu od 5.000 do 100.000 dolara, ovisno o težini zlostavljanja. Ova studija predstavlja važan korak naprijed u rješavanju dugotrajnog i raširenog problema seksualnog zlostavljanja i potrebu za reformom i pravdom za žrtve.⁷⁷

2.5.5. Njemačka

Dana 19. siječnja 2010., pater Klaus Mertes tadašnji rektor Canisius Collegea, poslao je pismo bivšim studentima, čime je započeo val svijesti o zlostavljanju koje se događalo na toj instituciji tijekom 1970-ih i 1980-ih godina. Ova akcija potaknula je mnoge žrtve da progovore, omogućujući provođenje dvije neovisne istrage koje su donijele sveobuhvatne informacije o tim tragičnim događajima.⁷⁸ Jedan od tih izvještaja je od odvjetnice Ursule Raue, u izvješću govori kako je nakon prvog izvješća od 18. veljače 2010., koje je izazvalo široku medijsku

⁷⁵ Wim Deetman, Nel Draijer, Pieter Kalbfleisch, Harald Merckelbach, Marit Monteiro, Gerard de Vries, *Sexual Abuse of Minors in the Roman Catholic Church*. Dostupno na: https://voormaligonderzoekrk.nl/wp-content/uploads/2017/02/76660_CD_Voorwoord_Hoofdstukken_Engels_.pdf, str. 30. (Pristupljeno: 28.07.2024).

⁷⁶ *Half of Dutch bishops in late 20th century linked to abuse, report claims*, u: *Catholic News Agency*. Dostupno na: <https://www.catholicnewsagency.com/news/39391/half-of-dutch-bishops-in-late-20th-century-linked-to-abuse-report-claims> (Pristupljeno: 28.07.2024).

⁷⁷ Desmond Cahill, Peter Wilkinson, *Child Sexual Abuse in the Catholic Church: An Interpretive Review of the Literature and Public Inquiry Reports*, RMIT University, Melbourne, (2017.). Dostupno na: https://www.bishop-accountability.org/reports/2017_09_12_Cahill_and_Wilkinson_RMIT_Child_Sexual_Abuse.pdf (Pristupljeno: 28.07.2024).

⁷⁸ Mertes, K., *Letter to the Alumni of Canisius-Kolleg*, (2010.). Dostupno na: <https://canisius.de/aufklaerung-missbrauchsfaelle/> (Pristupljeno: 28.07.2024).

pozornost, količina poziva, e-mailova i pisama postala gotovo neobuzdana. U njemu govori kako je zaprimila ukupno 205 izvješća i dodatnih 50 prijava koje se odnose uglavnom na katoličke ustanove. Canisius College u Berlinu bio je pogođen prijavama žrtava, kao i Sankt Blasien, Aloisiuskolleg u Bonn-Bad Godesbergu, škola Sankt Ansgar u Hamburgu, te objekti za mlade u Hannoveru i Göttingenu i drugi. Nakon što je zaprimila pismo od oca Mertesa, stupila je u kontakt s bivšim isusovačkim svećenicima o. Antonom i o. Bertramom te ih je suočila s optužbama za zlostavljanje na Canisius Collegeu. Nakon što je pismo izašlo, uspjela je identificirati i ostale svećenike na temelju prijava žrtava, proširujući istrage na 12 svećenika, od kojih je 6 preminulo, i još dvije osobe optužene za grubo nasilje ili zlostavljanje više od jedne osobe. Nadalje, 32 svećenika, svjetovnih učitelja i odgojitelja iz reda spomenuti su od strane pojedinačnih žrtava. Njen rad se bavio istraživanjem te je u te svrhe tražila pristupe dosjeima studenta i osoblja na Canisius Collegeu. Uz to je i obavljala razgovore s učiteljima i odgojiteljima Aloisiuskollegu u Bonnu i u St. Blasien. Njen najveći rad se bazirao na kontaktiranju žrtava nad kojima je podčinjeno seksualno nasilje. U izvješću spominje imena svećenika, njihovo djelovanje i na koliko žrtava je zločin počinjen.⁷⁹

Drugu neovisnu istragu je provodio bivši saveznik ministra zdravstva Andrea Fischer. U istrazi naglašava da su žrtve znale za druge pogođene osobe samo ih nisu prijavljivali. Za oca Antona se pretpostavlja da je bilo više od 100 žrtava, međutim za oca Bertrama se smatra da brojka bila puno veća. Za oca Antona se zna da se većina nasilja dogodila dok je radio s mladima, gdje ih je dovodio na privatne razgovore, postavljao im pitanja i pitao da masturbiraju ispred njega. Sram i povrijeđenost sprječavali su mnoge mlade da otvoreno govore o svojim iskustvima. Otac Anton imao je ambivalentnu reputaciju među studentima Canisius Collegea, kao snažna ličnost kojoj se teško suprotstaviti. Mladi, posebno oni s homoseksualnim sklonostima, osjećali su dodatni pritisak i nelagodu, što je otežavalo otvoreno izražavanje njihovih osjećaja. S druge strane otac Bertram je svoje učenike tukao po golom tijelu što je isto jedan od vidova ne samo nasilja nego i seksualnog nasilja. Izvješća žrtava pokazuju da je otac Bertram uživao visok ugled među učenicima, roditeljima, učiteljima i isusovcima, što je otežalo mladima da se suprotstave njegovom kažnjavanju batinama. Većina žrtava nije prijavljivala fizičke ozljede iz straha da neće biti razumijevanja, niti su o tome govorili roditeljima zbog njihovog visokog ugleda. Nedostatak djelovanja rezultirao je ozbiljnim posljedicama propuštene prilike za kazneni progon, nedovoljna zaštita mladih nakon transfera, te nedostatak

⁷⁹ Ursula Raue, *Bericht über Fälle sexuellen Missbrauchs an Schulen und anderen Einrichtungen des Jesuitenordens*. Dostupno na: https://canisius.de/wp-content/uploads/bericht_27_05_2010_ueber_faelle_sexuellen_missbrauchs_an_jesuiteneinrichtungen.pdf

mjera za sprečavanje ponavljanja problema. Unatoč priznanju odgovornosti, isusovci su implementirali nove ravnatelje u školama, ali se postavlja pitanje učinkovitosti međunarodne koordinacije u istraživanju ovih slučajeva.⁸⁰

Javnost potaknuta pismom Klauza Mertesa poticala je nadalje istraživanje što se tiče seksualnog zlostavljanja unutar katoličke Crkve u Njemačkoj. Dokument pod nazivom „Abschlussbericht Domspatzen“ je završno izvješće o istrazi slučajeva seksualnog i fizičkog zlostavljanja unutar Regensburškog zbora dječaka (Regensburger Domspatzen). Izvješće detaljno prikazuje incidente zlostavljanja, njihov opseg i mjere koje su poduzete kao odgovor. Također uključuje svjedočanstva žrtava, analizu institucionalnih propusta i preporuke za sprječavanje budućih zlostavljanja. Broj žrtava i vremenski okvir zlostavljanja u dokumentu „Abschlussbericht Domspatzen“ nalaze se na stranici 23, gdje se navodi da se zlostavljanje događalo u razdoblju od 1945. do 1992. godine. Konkretno, slučajevi visokog stupnja vjerodostojnosti za seksualno zlostavljanje evidentirani su do 1992. godine, s posljednjim prijavljenim incidentom u gimnaziji 1972. godine, dok su u osnovnoj školi prijavljeni slučajevi do 1992. godine. Sveukupni događaj seksualnog zlostavljanja ili nasilja, zabilježen je sve do 2015. godine, međutim dosta je slučajeva pod istragom.⁸¹ Žrtve su opisale svoje iskustvo kao „zatvor, pakao i koncentracijski logor“. Fizičko zlostavljanje povezano je s djecom koja su pohađala i predškolu i srednju školu Regensburger Domspatzen, prema riječima odvjetnika Ulricha Webera, koji je zadužen za istraživanje zlostavljanja.⁸² Nažalost, zbog toga što je prošlo previše vremena jer se ništa nije poduzimalo tijekom 20. stoljeća, ne može im se suditi upravo zbog toga, a većina osumnjičenih je dosada i umrlo.

Osim istraživanja „Abschlussbericht Domspatzen“, imamo istraživanje MHG studija koji je skraćena sveučilišta u Njemačkoj Mannheim, Heidelberg i Gießen. Naslov njihovog istraživačkog rada se zove: „Seksualno zlostavljanje maloljetnika od strane katoličkih svećenika, đakona i muškaraca pripadnika redovničkih redova na području Njemačke biskupske konferencije“. Svoje istraživanje MHG je objavio na konferenciji za novinare u rujnu 2018. godine. Izvješće sadrži detalje izjave kardinala Reinharda Marxa.⁸³

⁸⁰ Andrea Fischer, *Analysiert in seinem Bericht für den Jesuitenorden die Missbrauchsfälle am Canisius-Kolleg*. Dostupno na: https://canisius.de/wp-content/uploads/2024/08/Fischer_Bericht_Jesuitenorden.pdf (Pristupljeno: 28.08.2024).

⁸¹ Ulrich Weber, Johannes Baumeister, *Vorfälle von Gewaltausübung an Schutzbefohlenen bei den Regensburger Domspatzen*, Dostupno na: https://uw-recht.org/images/Abschlussbericht_Domspatzen.pdf

⁸² *Hundreds of German choir boys abused over six decades – report*, u: *BBC News*. Dostupno na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-40643253> (Pristupljeno: 28.07.2024).

⁸³ Deutsche Bischofskonferenz, *MHG Study*. Dostupno na: <https://www.dbk.de/themen/sexualisierte-gewalt-und-praevention/forschung-und-aufarbeitung/studien/mhg-studie> (Pristupljeno: 30.07.2024).

Dokazano je da su mnogi slučajevi zlostavljanja zataškavani ili nisu prijavljeni nadležnim vlastima. Unutar crkve su postojale hijerarhije koje su omogućavale da se takva djela prikrivaju i da počinitelji ostanu nekažnjeni. Istraživanje se isto tako bavilo profilom žrtava i počinitelja i koje pod kojima se zlostavljanje događalo. Istraživanje pokazuje na potrebu reformacije crkve da bi spriječila dalja zlostavljanja. Između 1946. i 2014. godine, istraženo je ukupno 38,156 osobnih i referentnih dosjea iz 27 biskupija u Njemačkoj. Prema tim istraživanjima, identificirano je da postoji dokumentacija o optužbama za seksualno zlostavljanje maloljetnika protiv 1,670 svećenika Katoličke Crkve, što predstavlja 4.4% svih pregledanih svećenika u tom razdoblju. Broj zlostavljanje djece i maloljetnika iznosio je ukupno 3,677. U istraživanju je pronađen podatak da je više bilo zlostavljano muške djece od ženske.⁸⁴ Primjeri nekih slučajeva je nadbiskupija München-Freising koja je bila 2011. godine predmetom brojnih optužbi za zlostavljanje. 2012. godine, nekoliko dječjih domova, uključujući St. Josef u Lippstadt, Vincenzheim u Dortmundu i St. Josefshaus u Wettringenu. Aloisiuskolleg u Bonnu je 2013. godine su ponovno bili u središtu pozornosti zbog novih svjedočanstava žrtava zlostavljanja. „Vorschule und Gymnasium der Regensburger Domspatzen“, škola povezana s poznatim zborom dječaka, također je bila predmetom istraživanja u MGH studiju.⁸⁵ To su samo od nekih slučajeva kojima se MHG studija bavila.

⁸⁴ *Sexual abuse of minors by catholic priests, deacons and male members of orders in the domain of the German Bishops' Conference*, u: *MHG Study*. Dostupno na: https://www.dbk.de/fileadmin/redaktion/diverse_downloads/dossiers_2018/MHG-eng-Endbericht-Zusammenfassung-14-08-2018.pdf (Pristupljeno: 30.07.2024).

⁸⁵ *Sexueller Missbrauch an Minderjährigen durch katholische Priester, Diakone und männliche Ordensangehörige im Bereich der Deutschen Bischofskonferenz*, MHG Study (2018). Dostupno na: https://www.dbk.de/fileadmin/redaktion/diverse_downloads/dossiers_2018/MHG-Studie-gesamt.pdf (Pristupljeno: 30.07.2024).

3. GLOBALNI UTJECAJ SKANDALA NA KATOLIČKU CRKUVU

3.1. Javno mnijenje, prosvjedi i osude

Medijsko izvještavanje ima značajan utjecaj na formiranje javnog mnijenja, posebno kada su u pitanju osjetljive teme kao što su seksualni zločini. Članak „Notes on a (sex crime) scandal: The impact of media coverage of sexual abuse in the Catholic Church on public opinion“ autorica Christine Mancini i Ryan T. Shieldsa bavi se analizom ovog fenomena, posebno u kontekstu Katoličke crkve.

Seksualno zlostavljanje u Katoličkoj crkvi je tema koja je privukla veliku pažnju medija tijekom posljednjih desetljeća. Ovo zlostavljanje obuhvaća širok spektar optužbi protiv svećenika za zlostavljanje djece, kao i optužbe protiv visokih crkvenih dužnosnika za prikrivanje ovih zločina. Prema istraživanju John Jay College Research Team, od 1950. do 2002. godine prijavljeno je 10,667 slučajeva seksualnog zlostavljanja od strane svećenika, što jasno pokazuje razmjere ovog problema.

Medijsko izvještavanje o seksualnom zlostavljanju u Katoličkoj crkvi nije samo informiralo javnost o incidentima, već je i oblikovalo percepcije javnosti o crkvi i njenoj sposobnosti da se nosi s ovakvim problemima. Autori članka koriste teorijski okvir medijskog kultiviranja kako bi ispitali da li i kako medijsko izvještavanje utječe na povjerenje javnosti u crkvu. Prema ovoj teoriji, dugoročno izlaganje medijskim sadržajima oblikuje stavove i percepcije publike.

Istraživanje se bazira na podacima iz nacionalne ankete CBS/New York Times iz 2010. godine. Cilj je bio da se ispita kako izloženost medijskim izvještajima o zlostavljanju utječe na povjerenje javnosti u sposobnost crkve da zaštiti djecu. Ključni nalazi istraživanja su u suprotnosti s ranijim istraživanjima koja su sugerirala negativan utjecaj medijske pažnje na povjerenje u crkvu. Naime, katolici koji su više pratili medijske izvještaje o skandalu pokazali su veće povjerenje u sposobnost crkve da spriječi buduće zlostavljanje. Pored toga, kod onih koji su smatrali da je medijsko izvještavanje nepravedno ciljalo crkvu, došlo je do tzv. „bumerang efekta“, što je dovelo do još većeg povjerenja u crkvu.

Istraživanje je pokazalo da utjecaj medijskog izvještavanja nije uniforman među svim skupinama. Na primjer, katolici su bili skloniji diskreditirati negativne medijske izvještaje zbog svojih direktnih interakcija s crkvom. S druge strane, ne-katolici koji su smatrali da je izvještavanje bilo pristrano također su imali pozitivnije stavove o crkvi. Ovo ukazuje na

složenost utjecaja medija, gdje percepcija pristranosti može igrati ključnu ulogu u formiranju stavova.

Medijsko izvještavanje o seksualnom zlostavljanju u Katoličkoj crkvi uključivalo je brojne dokumentarne filmove, novinske članke, televizijske emisije i knjige. Sve ove forme medija igrale su ključnu ulogu u oblikovanju javnog mnijenja. Na primjer, dokumentarci poput "Deliver Us from Evil" (2006) i "Mea Maxima Culpa: Silence in the House of God" (2012) pružili su duboke uvide u sustavne propuste i zločine unutar crkve.

Reakcije Katoličke crkve na medijsko izvještavanje bile su različite, od negiranja i pokušaja prikrivanja do javnog priznanja i isprika. Papa Benedikt XVI. i papa Franjo oboje su poduzeli korake kako bi se crkva suočila s ovim problemom, uključujući uvođenje novih politika za zaštitu djece i pokretanje istraga protiv svećenika optuženih za zlostavljanje.

S druge strane, reakcije javnosti također su bile različite. Dok su neki vjernici ostali lojalni crkvi, drugi su se osjećali izdani i udaljili se od nje. Brojne žrtve seksualnog zlostavljanja konačno su dobile priliku da ispričaju svoje priče, što je dovelo do porasta broja prijavi i tužbi protiv svećenika i crkvenih institucija.

Nalazi istraživanja Mancini i Shieldsa otkrivaju paradoksalne efekte medijskog izvještavanja. Iako bi se moglo očekivati da negativna medijska pažnja smanji povjerenje javnosti u crkvu, istraživanje pokazuje suprotno – medijsko izvještavanje može zapravo povećati povjerenje, naročito među onima koji vjeruju da je izvještavanje bilo nepravedno. Ovi nalazi imaju važne implikacije za razumijevanje kako javnost reagira na skandale i negativne događaje, posebno one koji uključuju seksualno zlostavljanje unutar društvenih institucija.

Također, istraživanje ukazuje na potrebu za daljnjim istraživanjima koja bi ispitala kako različiti oblici medija i percepcije pristranosti utječu na javno mnijenje. S obzirom na učestale izvještaje o seksualnom zlostavljanju u drugim institucijama kao što su sveučilišta i sportske organizacije, razumjeti utjecaj medijskog izvještavanja postaje sve važnije za oblikovanje efektivnih politika i strategija za prevenciju i reagiranje na seksualno zlostavljanje.

Razumijevanje kako medijsko izvještavanje oblikuje javno mnijenje nije važno samo za akademike i istraživače, već i za novinare, političare i druge donositelje odluka. U svijetu gdje mediji igraju ključnu ulogu u oblikovanju percepcija i stavova, odgovorno i nepristrano izvještavanje postaje imperativ za održavanje povjerenja javnosti i stvaranje informiranog društva.⁸⁶

⁸⁶ Christina Mancini, Ryan T. Shields, *Notes on a (sex crime) scandal: The impact of media coverage of sexual abuse in the Catholic Church on public opinion*, u: *Virginia Commonwealth University*, 42 (2014) 2, str. 221-232.

3.2. Promjene u crkvenim politikama

Seksualno zlostavljanje nije samo rana Katoličke Crkve već je to rana cijelog društva. Osim što je kod javnosti skandal izazvao osude, masovne prosvjede, govore mržnje i otpadanja od vjere, sve to je nagnalo Crkvu da pronade način na koji će se suočiti s problemom. Crkva, ne zbog pritiska javnosti, već i zbog same sebe, tražila je načine da ispravi situaciju, ne da je umanji ili zaboravi, već radom na tome da se takvi gnjusni zločini ne događaju. Seksualno zlostavljanje nije samo grijeh, već i zločin. Crkva je morala promijeniti politiku i postupke kako bi povećala brigu za odgovornost i osigurala bolju zaštitu ranjivih osoba i djece. Reformatori unutar Crkve prepoznali su potrebu za dubokim i trajnim promjenama kako bi se povratilo povjerenje vjernika i osiguralo da se takvi zločini više nikada ne ponove. Ove reforme uključuju strože mjere za provjeru kandidata za svećeništvo, obveznu edukaciju o prepoznavanju i prijavljivanju zlostavljanja te blisku suradnju s civilnim vlastima kako bi se osiguralo da svi slučajevi budu pravilno istraženi i procesuirani. Mada mnogi koji istražuju „prave uzroke za krizu Crkve isključivo odgovorni njihovi biskupi koji su se dosljedno držali kulture hijerarhizma te su sustavno štitili, zataškavali slučajeve zlostavljanja, odbijali susrete i razgovore sa žrtvama i svjedocima, a najgore od svega, često ostavljali malodobne žrtve bez nužne i prikladne zaštite. Kultura hijerarhizma je utjecala i na stidljivo i povučeno držanje ostalih članova Crkve u suočavanju s izazovima seksualnog zlostavljanja.⁸⁷“

Kongregacija za katolički odgoj izdala je 2008. godine dokument koji se bavi provjerom kandidata za svećeništvo. U dokumentu se ističe posebna uloga Crkve u razlučivanju zvanja za svećeništvo, koje se smatra Božjim darom. Zvanje za svećeništvo zahtijeva moralne i teološke vrline, kao i psihološku ravnotežu. Biskupi su odgovorni za kvalitetnu pripremu svećenika, kako bi ih osposobili za njihovu pedagošku ulogu. Uz crkvene dužnosnike, prisutnost psihologa također bi bila korisna, jer bi oni mogli pomoći u evaluaciji kandidata i pružiti bolji uvid u njihovo psihološko stanje. Psiholozi mogu procijeniti sposobnost kandidata za život u celibatu. Tijekom formacije, stručnjaci mogu pružiti podršku kandidatima u prevladavanju kriznih situacija i pomoći im u stjecanju moralnih vrlina. Ako se tijekom formacije utvrdi da kandidat ima ozbiljne nedostatke, formacija će biti prekinuta. Crkva je također dužna prikupiti sve relevantne informacije o razlozima odlaska ili otpuštanja kandidata iz drugih sjemeništa prije

⁸⁷ Tonći Matulić, *Fenomen seksualnog zlostavljanja u Crkvi: od zataškavanja do priznanja i zaštite žrtava*, u: *Nova prisutnost*, 22 (2024) 1, str 20.

nego što ih ponovno prihvati.⁸⁸ Crkva može poduzeti mjere za nadzor i ograničavanje kretanja bivših klerika, posebno ako nisu osuđeni na građanskim sudovima. Time se sprječava da potencijalno opasni pojedinci bez nadzora žive u općem društvu.⁸⁹

Uz provjeru kandidata, ključna su i obrazovni programi za djecu i odrasle. Jedan takav program je 1998. godine osnovala Nacionalna katolička skupina za suzbijanje rizika, pod nazivom VIRTUS. Unutar ovog programa, posebno se ističe modul „Svijest o granicama”, koji je namijenjen svećenicima i redovnicima. Ovaj modul ima za cilj unaprijediti njihove vještine interakcije s drugima i smanjiti rizik od neprikladnog ponašanja. Od svog osnutka, VIRTUS kontinuirano surađuje s roditeljima, odgojiteljima, biskupijama i redovničkim zajednicama. Ova suradnja ima za cilj promicanje ispravnih vrijednosti i pružanje što bolje zaštite djece i odraslih, kroz educiranje svih uključenih strana o važnosti sigurnog i etičkog ponašanja.⁹⁰

Papa Franjo 2014. godine. osniva komisiju Tutela Minorum, pontifikalna komisija za zaštitu maloljetnika osnovana je kao samostalna institucija pri Svetoj Stolici. Papa Franjo traži od komisije da ga se obavještava o što boljim inicijativama za zaštitu djece i maloljetnika. Njezina je primarna svrha predlagati inicijative za zaštitu maloljetnika i ranjivih odraslih osoba unutar lokalnih crkava.⁹¹

Osim obrazovanja i poticanja na pronalazke najboljih načina komunikacije s žrtvama seksualnog nasilja, Papa potiče Crkve da osobama zlostavljanja se omogući siguran prostor gdje mogu biti saslušane i podržane. Također traži od Crkava da ne kriju zločine već mora biti model i primjer rješavanja tih istih.⁹²

Jako je važno da su programi dobro koncipirani. Razlog tome je što su djeca obično u strahu da kažu da su zlostavljana te imaju veću tendenciju svoju istinu reći osobama u koje steknu povjerenje, a te osobe mogu biti djelatnici organizacija prije nego roditelji. Preporuča se

⁸⁸ Jean-Louis Bruguès, *Guidelines for the use of psychology in the admission and formation of candidates for the priesthood, Congregation for catholic education*. Dostupno na: https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/ccatheduc/documents/rc_con_ccatheduc_doc_20080628_orientamenti_en.html (Pristupljeno: 05.08.2024).

⁸⁹ O'Reilly, James T., *The clergy sex abuse crisis and the legal responses*, u: Oxford University Press, (2014.), str. 400.

⁹⁰ Virtus® Online Platform and Capabilities. Dostupno na: <https://www.virtusonline.org/virtus/programs.cfm> (Pristupljeno: 05.08.2024).

⁹¹ Cardinal Pietro Parolin, *Statutes of the Pontifical Commission for the Protection of minors, Sala Stampa Della Santa Sede Bollettino*. Dostupno na: <https://press.vatican.va/content/salastampa/it/bollettino/pubblico/2015/05/08/0348/00772.html> (Pristupljeno: 05.08.2024).

⁹² *Watch: Pope Francis' Shares His March Prayer Intention for Abuse Victims*, Dostupno na: <https://ucatholic.com/news/watch-pope-francis-shares-his-march-prayer-intention-for-abuse-victims/> (Pristupljeno: 05.08.2024).

također da stariji svećenici razgovaraju s mlađima i da otvoreno popričaju o temi seksualnog zlostavljanja.⁹³

U Americi 2002. godine na konferenciji katoličkih biskupa Sjedinjenih Američki Država uspostavljen nacionalni odbor za reviziju koji je osnovao ured za primanje prijave seksualnog zlostavljanja i ujedno su žrtvama omogućavali psihološku pomoć. Također su na razini biskupije imali odbore koji su biskupe savjetovali na politiku vođenja prema takvim slučajevima. Također ako svećenik prizna zločin odmah ga se izbacuje iz svećeničkog reda, nulta tolerancija prema zločinima seksualnog zlostavljanja. Kada su napravili reviziju 2009. godine statistički podaci koji nakon svih provjerenih optužbi došli su do zaključka da od 398 optužbi, 1/8 tih optužbi točnije 48 njih je bilo lažno podneseno. Biskupije u Americi do 2009. godine su dale više od 21 milijun dolara za pomoć programima koji pomažu u edukaciji djece i koji ujedno pomažu i žrtvama zlostavljanja.⁹⁴

Kako bi se djecu i mlade zaštitilo i adekvatno odgovorilo na problem, nužno je da crkva i civilne vlasti surađuju. Crkva time pokazuje da joj je cilj da se zločini otkriju i da se svi članovi bez obzira na stalež ili ulogu ne ustručavaju prijaviti bilo kakvu sumnju ili informaciju koju saznaju o seksualnom nasilju ili bilo kojoj vrsti nasilja. Da bi žrtve dobile neku zadovoljštinu s pravne strane nužno je da im se ukaže i psihološka podrška. Civilne vlasti naravno pridonose i boljem istraživanju jer su nepristrani u traženju činjenica.

Danas, za razliku od prije, ljudi sve češće traže psihološku pomoć. Ovaj trend također omogućava svećenicima, koji često igraju značajnu ulogu u pružanju podrške zajednici, da s većom lakoćom preusmjere pojedince na stručnu pomoć kada nemaju dovoljno znanja ili resursa za rješavanje određenih problema.⁹⁵

Ono što na neki način stvara jednu vrstu zadovoljštine za žrtve je novčana potpora, ali to je jedna od posljedica koja je Crkvu dovela gotovo do ruba. Naime, 2004. godine Nacionalni revizijski odbor katoličkih laika u Americi izvijestio je da su do tada na sudske troškove potrošili 573 milijuna dolara, dok je do 2013. godine taj iznos porastao na više od 3 milijarde dolara. Ovaj financijski teret ne samo da je ozbiljno oslabio ekonomsko stanje Crkve, nego je i jasno istaknuo dubinu i ozbiljnost problema s kojim se Crkva suočava.⁹⁶

⁹³ Tiffany Watkins, *The sexual abuse of youth within the church: steps toward recovery*, Denver, Colo.: Outskirts Press (2008.).

⁹⁴ . Erlandson, Gregory, Bunson, Matthew, *Pope Benedict XVI and the sexual abuse crisis: working for reform and renewal*, u: *Huntington, Ind.: Our Sunday Visitor Pub. Division* (2010), str. 76.-83.

⁹⁵ Frawley O'Dea, Mary Gail, *Perversion of power: sexual abuse in the Catholic Church*, Vanderrbilt University Press (2007.), str. 192.

⁹⁶ Formicola, Jo Renee, *Clerical sexual abuse: How the cricic changed Us Catolic Church- state relations*, u: *New York: Paigrave Macmillan* 126 (2015) 4, str. 137-138.

Slučajevi seksualnog zlostavljanja koji su pogodili Ameriku prije nekoliko desetljeća, 2009. godine su zahvatili i Europu. Europa je sada morala, prema primjeru američkog sistema, omogućiti i pružiti žrtvama utjehu za njihove patnje. Među prvima koji su reagirali bili su biskupi Njemačke konferencije. Oni su se prvo ispričali javnosti zbog svih optužbi za seksualno nasilje koje su teretile svećenike u Njemačkoj. Zalagali su se za kulturu prevencije te su, gledajući crkvenu politiku i zakone koji kažu da po crkvenom zakonu nisu dužni prijaviti slučajeve zlostavljanja civilnim vlastima, najavili reviziju tih zakona. Međutim, ono što do sada znamo jest da Crkva nikada neće uspjeti imati potpunu suradnju s civilnim vlastima zbog crkvenih dokumenata koje je izdala Sveta Stolica 1922. i 1962. godine, a koji uključuju nemogućnost odavanja ispovjedne tajne. Ipak, crkve diljem svijeta pronašle su druge načine da pomognu žrtvama, poput programa za financijsku i psihološku pomoć, te prijavljivanja zločina koji nisu dio ispovjedne tajne.⁹⁷

Kongregacija za nauk Vjere je predstavila „Vademecum o određenim točkama postupka u slučajevima seksualnog zlostavljanja maloljetnika počinjenog od strane klerika“. U njemu govori kako je „Vademecum“ nastao kao odgovor na zahtjeve ordinarija, biskupa i nadređenih instituta posvećenog života i društava apostolskog života. Tražili su alat koji će im omogućiti lakše vođenje slučajeva koji uključuju kler koji je optužen za seksualno zlostavljanje djece i maloljetnika. Povijest pokazuje sve veću pažnju Crkve prema ovom velikom problemu, a „Vademecum“ je prvenstveno namijenjen njima, kao i pravnicima koji im pomažu u rješavanju ovih slučajeva. To nije neki zakon novi već priručnik koji će pomagat u rješavanju slučajeva od početka do kraja odnosno zaključka slučaja. Na normativnoj razini, glavni su izvori trenutni Kodeks kanonskog prava. Formaliziran je tijekom globalnog sastanka predsjednika biskupskih konferencija o zaštiti maloljetnika u Crkvi 21.-24. veljače 2019. godine.⁹⁸

Papa Franjo je izdao apostolsko pismo „Vos Estis Lux Mundi“ kako bi uspostavio nove norme za prijavljivanje i rješavanje seksualnog zlostavljanja unutar Crkve. Ovo pismo naglašava odgovornost svih članova Crkve za integritet i sprječavanje zlostavljanja te donosi ključne odredbe koje će značajno utjecati na način na koji se Crkva suočava s ovim problemom. Norme obuhvaćaju kler i članove Instituta posvećenog života ili Društava apostolskog života, a bave se kaznenim djelima poput prisiljavanja na seksualne radnje, seksualnih radnji s

⁹⁷ Formicola, Jo Renee, *Clerical sexual abuse: How the cricic changed Us Catholic Church- state relations*, u: *New York: Paigrave Macmillan* 126 (2015) 4, str. 91, 93-95.

⁹⁸ Card. Luis F. Ladaria, *Presentation of the “Vademecum on certain points of procedure in treating cases of sexual abuse of minors committed by clerics*. Dostupno na: https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/ladaria-ferrer/documents/rc_con_cfaith_doc_20200716_vademecum-casi-abuso-ladaria_en.html#

maloljetnicima ili ranjivim osobama te dječjom pornografijom. Jasno su definirani pojmovi „maloljetnik“, „ranjiva osoba“ i „dječja pornografija“. Biskupije i eparhije moraju unutar godinu dana uspostaviti sustave za prijavljivanje zlostavljanja, uz osiguranje zaštite i povjerljivosti podataka. Klerici su obvezni prijaviti svaku sumnju na zlostavljanje, dok bilo tko može prijaviti zlostavljanje putem uspostavljenih sustava ili izravno Svetoj Stolicu. Prijavljivanje ne krši povjerljivost ureda, a prijavitelji su zaštićeni od diskriminacije ili odmazde. Crkvene vlasti moraju osigurati da žrtve dobiju poštovanje, podršku, te duhovnu i medicinsku pomoć, uz ključnu zaštitu privatnosti. Odredbe se odnose na kardinale, patrijarhe, biskupe i druge visoke klerike te su stupile na snagu 1. lipnja 2019. godine, promičući kulturu odgovornosti i brige za sve članove zajednice.⁹⁹

3.3. Stav papa u 21. stoljeću

Sablazan, odnosno grijeh ili ponašanje koje navodi druge na grijeh, posebno je teška kada je počinjena od strane onih koji imaju odgovornost za druge. Isus je rekao: „Tko sablazni jednoga od ovih najmanjih koji vjeruju u mene, bolje bi mu bilo da sebi objesi mlinski kamen o vrat i potone u dubinu morsku“ (Mt 18,6)¹⁰⁰. Crkva prepoznaje posebnu odgovornost onih na vlasti, kao što su svećenici, odgojitelji i roditelji, da zaštite nevine i ranjive od zla.¹⁰¹

Crkva se našla na mnoštvo osuda, zbog skandala seksualnog zlostavljanja, ali to je sve stavilo pred izazov trojicu posljednjih papa: Ivana Pavla II, Benedikta XVI i papu Franju. Njihovi odgovori i stavovi prema ovom skandalu razlikovali su se, oblikovani njihovim osobnim pristupom i specifičnim uvjetima vremena u kojem su djelovali.

Papa Ivan Pavao II. još devedesetih godina 20. stoljeća govorio o nasilju i da prema njemu nema tolerancije. Apostolsko pismo „Sacramentorum Sanctitatis Tutela“, koje je papa Ivan Pavao II. u Rimu objavio 30. travnja 2001, uspostavlja pravila za rješavanje najtežih delikata u vezi sa sakramentima Euharistije i Pokore. Uključuje seksualno zlostavljanje maloljetnika od strane klerika, to je bilo rezervirano za Kongregaciju za nauk vjere. Dokument se temelji na ranijim propisima te podijeljen u dva dijela: prvi definira teže delikte, a drugi utvrđuje postupke za kanonske sankcije. Kongregacija za nauk vjere je po uputama Pape vodila

⁹⁹ Papa Franjo, *Vos Estis Lux Mundi*. Dostupno na:

https://www.vatican.va/content/francesco/en/motu_proprio/documents/papa-francesco-motu-proprio-20190507_vos-estis-lux-mundi.pdf

¹⁰⁰ *Jeruzalemska Biblija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2001.

¹⁰¹ *Jeruzalemska Biblija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2001.

te postupke i imala pristup dokumentima i mogućnost opuštanja klera iz crkvenih redova ukoliko se dokazalo da su učinili neki zločin.¹⁰²

Pismo koje je Papa Ivan Pavao II. napisao kardinalima u Sjedinjenim Američkim Državama gdje je u tom obraćanju njima 2002. godine, izrazio je kako je zahvalan što o slučajevima koji se događaju u Američkoj katoličkoj crkvi obavještavaju Svetu Stolicu. Bio je svjestan činjenice kako je skandal seksualnog zlostavljanja u katoličkoj crkvi donijelo nepovjerenje u Crkvu. Također je istakao kako to nije samo grijeh, već i strašan društveni zločin. Priznao je da nije imao puno informacija u događanju tih strašnih zločina unutar crkve u Americi. Smatrao je da zbog toga su i biskupi krivo odlučivali jer nisu znali kako postupiti. Izrazio je i hvalu prema svećenicima koji su promicali prave kršćanske vrijednosti, te je istakao kako zlostavljanje mladih je jedan problem koji je izašao na površinu te smatra da ispod toga problema se nalazu duboke krize seksualnog morala i ljudskih odnosa. Tada je još istakao da u crkvi nema mjesta za svećenike i redovnike koji su te zločine počinili.¹⁰³ Koncept slobode savjesti i vjere nas potiče da pažljivo istražimo svoje vlastite uvjerenja i vjerovanja. Drugim riječima od nas se traži da ne bježimo već da djelujemo ako primijetimo zlodjela koja se događaju.¹⁰⁴ Papa je više puta tijekom svoga pontifikata naglašavao da zločin protiv svakog čovjeka bilo kakve prirode je težak grijeh protiv Boga. Smatra da se za djecu koja su milost Božja mora i može moliti na mnogo i različitih načina.¹⁰⁵

Papa Benedikt XVI. je prije nego je postao papa bio perfekt Kongregacije za nauk vjere od 1981. godine do 2005. godine.

Kao Kardinal Joseph Ratzinger za vrijeme svoje prefektуре je izdao dokument „De delictis gravioribus“, koji je objavljen 2001. godine, taj dokument je predstavljao važan korak Katoličke crkve u rješavanju problema teških delikata unutar svojih redova, s posebnim naglaskom na slučajeve seksualnog zlostavljanja. To je dokument koji je poslan svim biskupima i bio je dodatak na motupropriju "Sacramentorum sanctitatis tutela". Naglasio je tada da Kongregacija za nauk vjere ima potpunu nadležnost bilo putem administrativnog postupka ili sudskog procesa. Dokument također potvrđuje obvezu suradnje s civilnim vlastima u rješavanju slučajeva seksualnog zlostavljanja. Jedna od ključnih točaka dokumenta je definicija i

¹⁰² Papa Ivan Pavao II, *Sacramentorum sanctitatis tutela*. Dostupno na: https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/motu_proprio/documents/hf_jp-ii_motu-proprio_20020110_sacramentorum-sanctitatis-tutela.pdf

¹⁰³ Papa Ivan Pavao II, *Address of John Paul II to the cardinals of the United States*. Dostupno na: https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/speeches/2002/april/documents/hf_jp-ii_spe_20020423_usa-cardinals.pdf

¹⁰⁴ Philippe Portier, La pensee de Jean-Paul II, *Les Editions de l'Atelier*. Dostupno na: https://books.google.hr/books?id=CgnJ4TAIHAC&pg=PA221&source=gbs_selected_pages&cad=1#v=onepage&q&f=true 194 str. (Pristupljeno: 10.08.2024).

¹⁰⁵ Papa Ivan Pavao II, *Prijeći prag nade*, Verbum, Split, 2009., str. 17.

klasifikacija teških delikata. Posebno se ističu delikti protiv svetosti sakramenata, kao što su svetogrdje u vezi s Euharistijom i pokušaj lažne liturgijske akcije. Dokument predstavlja jasan i snažan odgovor Katoličke crkve na problem seksualnog zlostavljanja i drugih teških delikata. Uvođenjem strožih procedura i jasnih smjernica, Crkva je nastojala osigurati pravdu za žrtve i spriječiti buduće zločine.¹⁰⁶ Papa smatra da ono što dovodi do grijeha su zapravo tajne koje su satkane od laži i zbog toga što ljudi njih zanemaruju dovodi ih do otupljivanja savjesti i smatra da to nikoga neće opravdati ni spasiti.¹⁰⁷

Nakon što je postao papa Benedikt XVI., javnost su počeli 2009. godine uznemiravati brojni slučajevi seksualnog zlostavljanja u Irskoj te je 2010. godine obratio se vjernicima u Irskoj.

Poslao je „Pastoralno pismo katolicima Irske“, izrazio je duboku zabrinutost i žaljenje zbog slučajeva seksualnog zlostavljanja djece koje su počinili svećenici i drugi crkveni službenici u Irskoj. U pismu je izražavao žaljenje i solidarnost sa žrtvama i njihovim obiteljima. Priznaje dubinu povreda i osjećaj izdaje koje su mnogi doživjeli. Papa smatra da sve žrtve koje su odlučile otvoriti svoje rane i pričati o seksualnom zlostavljanju nisu naišle na razumijevanje što je ostavilo još veće rane na njih. Naglašavao je potrebu za priznanjem grijeha počinjenih protiv djece i ranjivih mladih ljudi. Rekao je da Crkva mora raditi na tome da osigura bolju zaštitu djece u budućnosti. To uključuje jačanje procedura za izbor i formaciju kandidata za svećeništvo i redovnički život te osiguravanje da se postojeći crkveni zakoni primjenjuju u potpunosti i pravedno. Papa priznaje da su neki biskupi i njihovi prethodnici napravili ozbiljne greške u postupanju s optužbama za zlostavljanje te ih potiče da nastave raditi na ispravljanju tih grešaka. Također poziva svećenike i redovnike koji su počinili zlostavljanje da preuzmu odgovornost za svoje postupke, iskreno se pokaju, traže oprost i čine pokoru. Onima koji nisu sudjelovali u zlostavljanju pruža riječi ohrabrenja, potičući ih da obnove svoju vjeru i predanost Crkvi te budu uzor u svetosti i služenju. Naglašavao je potrebu za trajnom obnovom i reformom unutar Crkve jer je smatrao da samo tako se može prevladati da bih se povratila vjerodostojnost Crkve u očima vjernika i javnosti. Pozivao je crkve da rade na tome da se napravi i obnovi jedna svetija i sigurnija zajednica vjernika.¹⁰⁸

¹⁰⁶ Cardinal Joseph Ratzinger, Letter Explains New Norms for Church Handling of Certain Grave Offenses. Dostupno na: <https://www.vjeraidjela.com/wp-content/uploads/2023/05/Normae-de-gravioribus-delictis-30.-4.-2001.pdf> (Pristupljeno: 28.08.2024).

¹⁰⁷ Papa Benedikt XVI, *Spasjeni u nadi*, KS, Zagreb, 2008., str. 50.

¹⁰⁸ Papa Benedikt XVI, *Pastoral letter of the Holy Father Pope Benedict XVI to the Catholics of Ireland*. Dostupno na: https://www.vatican.va/content/benedict-xvi/en/letters/2010/documents/hf_ben-xvi_let_20100319_church-ireland.pdf

U Pismu biskupima Katoličke Crkve 2010. godine obavijestilo ih se u svezi promjene u Pravilnik o težim prekršajima, u kojem se naglašava da Kongregacija za nauk vjere igra ključnu ulogu u suđenju najtežim crkvenim prekršajima, osiguravajući poštovanje kanonskog prava i prava na obranu. Njihova ovlast je obuhvaćala suđenje visokim crkvenim dostojanstvenicima te izricanje teških kanonskih kazni u slučajevima ozbiljnih moralnih i liturgijskih prekršaja.¹⁰⁹

Papa Benedikt XVI. je prije svega smatrao da je ljubav i istina ključni u borbi protiv nasilja. Također smatra da je svijetu popularna kultura smrti gdje ljudi gube osjećaj stvaranje novog života odnosno djece.¹¹⁰ Također ga je brinuo globalni problem koji je sve veći u svijetu, a to je porast seksualnog turizma, gdje ljudi isprazni sjede u materijalnom obilju.¹¹¹

Benedikt XVI. je tijekom svog pontifikata radio na pooštavanju normi i zakona te je poticao Kongregaciju za nauk vjere na bolje informiranje o zločinima seksualnog zlostavljanja unutar Crkve.

Papa smatra da su djeca najranjiviji dio društva i da smo mi odgovorni da ih zaštitimo da im pružit životni odgoj koji zaslužuju.¹¹²

2012. godine je skandal nazivom Vatileaks povezan s korupcijom i utajom novac u državi Vatikanu, te mnogim drugim malverzacijama, rekao da takav zločin treba osudit.¹¹³ Nakon toga, a i zbog svoje starosti i ne mogućnosti obnašanja dužnosti, na jedan ponizan i autentičan način je podnio abdikaciju 28. veljače. 2013. godine.¹¹⁴

Bivši papa Benedikt XVI. je 2019. godine napisao i objavio esej „Crkva i skandal seksualnog zlostavljanja“ u njemu izražava duboku zabrinutost zbog krize koja je zahvatila Crkvu, posebno u kontekstu zlostavljanja i moralnog raspada. On naglašava da su ovi problemi rezultat gubitka čvrstih moralnih temelja i udaljavanja od vjerske vjere. Papa poziva na iskreno pokajanje, oprost i zaštitu svetosti Euharistije, ističući njezinu važnost u životu Crkve. Bez obzira na vidljive mane, tvrdi da Crkva ostaje sredstvo Božjeg spasenja i podsjeća nas da je odbacivanje Crkve zbog njezinih nedostataka opasno.

Koristeći se pričom iz Knjige Joba i Otkrivenja svetog Ivana, papa Benedikt opisuje đavla kao optužitelja koji nastoji prikazati čovječanstvo i stvaranje u lošem svjetlu. Upozorava na Crkvu opisuju kao nepopravljivo korumpiranu, tvrdeći da unatoč njezinim manama, Crkva

¹⁰⁹ Prvi dio: Materijalne norme. Dostupno na: https://www.vatican.va/resources/resources_norme_en.html (Pristupljeno: 12.08.2024).

¹¹⁰ Papa Benedikt XVI, *Ljubav u istini*, KS, Zagreb, 2010., str 44-45.

¹¹¹ Papa Benedikt XVI, *Jesus of Nazareth: From the Baptism in the Jordan to the Transfiguration*, Ignatius Press, Str. 199.

¹¹² *Light of the World: The Pope, the Church and the Signs of the Times*, Ignatius Press, 2010., str 56.

¹¹³ Tonči Matulić, *Sablazan seksualnog zlostavljanja u Katoličkoj Crkvi*, KS, Zagreb, 2022., str. 104.

¹¹⁴ Tonči Matulić, *Sablazan seksualnog zlostavljanja u Katoličkoj Crkvi*, KS, Zagreb, 2022., str. 104.

i dalje nosi Božju prisutnost i spasenje. Zaključuje pozivom na prepoznavanje i slavljenje svjedočanstava običnih vjernika i crkvenih vođa koji vjeru žive svojim životima i patnjama. Papa Benedikt je poticao na ponovno otkrivanje ovih svjedoka kao ključnih elemenata žive Crkve koja ostaje vjerna svojoj misiji unatoč izazovima suvremenog svijeta.¹¹⁵

Jorge Mario Bergoglio, nadbiskup Buenos Airesa, postao je papa Franjo 13. ožujka 2013. godine nakon iznenadne abdikacije svog prethodnika, pape Benedikta XVI, u veljači iste godine. Benediktova abdikacija bila je prva dobrovoljna ostavka pape u više od 700 godina, što je iznenadilo svijet i otvorilo put za konklavu koja je slijedila. Papa Franjo je odmah krenuo s svojim djelovanjem na temu seksualnog zlostavljanja u Katoličkoj Crkvi.

U travnju 2013. godine Papa Franjo je zatražio je oprost za štetu koju su djeci nanijeli seksualni zlostavljači u kleru. Izjavio je da je to „moralna šteta koju su nanijeli ljudi iz Crkve“ i da će biti uvedene „sankcije“. Ovaj istup na sastanku sa skupinom za prava djeteta opisuje se kao njegov najjači do sada.¹¹⁶

Već 22. ožujka. 2014. godine, Papa Franjo je uspostavio Papinsku komisiju za zaštitu maloljetnika kako bi osigurao njihovu sigurnost i dostojanstvo, u skladu s Evanđeoskom porukom Crkve. Ova inicijativa je bila odgovor na prošle incidente koji su zahtijevali preispitivanje i traženje oprosta od žrtava i društva. Cilj Komisije je spriječiti ponavljanje takvih zločina, popraviti štetu i osigurati pravdu. Komisija predlaže Papi inicijative za zaštitu maloljetnika i ranjivih odraslih osoba te promovira lokalnu odgovornost unutar Crkve. Sastoji se od najviše osamnaest članova koje imenuje Papa na trogodišnji mandat, uz mogućnost ponovnog imenovanja. Komisija se sastaje dva puta godišnje te je ključna suradnja s lokalnim crkvama, biskupskim konferencijama i drugim crkvenim. Članovi i suradnici komisije su dužni čuvati povjerljivost informacija. Statuti Komisije bit će na snazi tri godine, nakon čega će se prilagoditi za stalne statute. Komisija ima ključnu ulogu u sprječavanju zločina, pružanju pomoći žrtvama i promicanju pravde unutar Crkve.¹¹⁷

Papa Franjo je u prosincu 2014. godine imenovao je osam novih članova Papinske komisije za zaštitu maloljetnika kako bi osigurao geografsku zastupljenost i interdisciplinarnu pogledu. Novi članovi dolaze iz Afrike, Oceanije, Azije i Južne Amerike. Mons. Robert W.

¹¹⁵ Benedict, *The Church and the scandal of sexual abuse*, Catholic News Agency. Dostupno na: <https://www.catholicnewsagency.com/news/41013/full-text-of-benedict-xvi-essay-the-church-and-the-scandal-of-sexual-abuse> (Pristupljeno: 12.08.2024.).

¹¹⁶ *Pope Francis asks forgiveness for child abuse by clergy*, u: *BBC News*. Dostupno na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-26989991> (Pristupljeno: 14.08.2024.).

¹¹⁷ Papa Franjo, *Chirograph of his Holiness Pope Francis for the institution of a Pontifical Commission for the Protection of Minors*. Dostupno na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/letters/2014/documents/papa-francesco_20140322_chirografo-pontificia-commissione-tutela-minori.html (Pristupljeno: 28.08.2024.).

Oliver je tada istaknuo da će komisija pomoći Kongregaciji za nauk vjere u razvoju novih smjernica za odgovor na zlostavljanje, oslanjajući se na prethodne napore sv. Ivana Pavla II. i Benedikta XVI.¹¹⁸

Na blagdan Prikazanja Gospodinova, 2015. godine, se pismom obratio predsjednicima biskupskih konferencija i višim poglavarima instituta posvećenog života i društava apostolskog života. U pismu Papa Franjo opisuje kao je na sastanku s osobama koje su pretrpjele seksualno zlostavljanje od svećenika bio duboko dirnut njihovim svjedočanstvima o patnji i snazi vjere. Ova iskustva su ga učvrstila u odluci da Crkva mora poduzeti sve moguće mjere kako bi iskorijenila zlostavljanje maloljetnika te pružila putove za pomirenje i ozdravljenje žrtava. Papa vjeruje da Komisija može biti ključan i učinkovit alat koji će potaknuti Crkvu na svim razinama – biskupskim konferencijama, biskupijama, institutima posvećenog života i društvima apostolskog života – da poduzmu sve potrebne korake za zaštitu maloljetnika i ranjivih odraslih te da odgovore na njihove potrebe s pravednošću i milosrđem. Obitelji se trebaju uvjeriti da Crkva čini sve kako bi zaštitila njihovu djecu. Oni također trebaju znati da imaju pravo vjerovati Crkvi jer je ona obavezna osigurati sigurno i zaštićeno okruženje. Pastori i vođe redovničkih zajednica moraju biti dostupni za susrete s žrtvama i njihovim obiteljima; ti susreti su vrijedne prilike za slušanje onih koji su patili i za traženje oprost. Rad Komisije uključuje podršku biskupima i njihovim konferencijama putem dijeljenja najboljih praksi, programe obrazovanja, obuke i razvoj odgovarajućih odgovora na seksualno zlostavljanje.

Papa Franjo smatra da rad mora biti transparentan i da se Crkva ne smije zatvarati pred poteškoćama. Kada nema svjetla, sve se zamagli; teško je razlučiti dobro od zla, kao i put do cilja od puteva koji nas samo vrte u krug, ne vodeći nas nikuda.¹¹⁹

Papa Franjo odobrio je 2015. godine osnivanje vatikanskog suda za suđenje biskupima optuženima za prikrivanje ili ne postupanje u slučajevima seksualnog zlostavljanja djece od strane svećenika. Ovo je značajan korak jer su biskupe dosad mogli disciplinirati samo pape, no niti jedan papa prije Franje nije javno djelovao protiv biskupa zbog nemara. Vatikan je već do tada razriješio čina oko 850 svećenika zbog zlostavljanja, ali nažalost do tada nije postojao

¹¹⁸ *Pope Francis strengthens commission for the protection of minors*, u: *Catholic News Agency*. Dostupno na: <https://www.catholicnewsagency.com/news/31155/pope-francis-strengthens-commission-for-the-protection-of-minors> (Pristupljeno: 14.08.2024.).

¹¹⁹ Papa Franjo, *Encyclical Lumen Fidei*, str. 16-17. Dostupno na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/encyclicals/documents/papa-francesco_20130629_enciclica-lumen-fidei.html (Pristupljeno: 14.08.2024.).

sličan mehanizam za biskupe. Taj sud se nalazi pod Kongregacijom za doktrinu vjere i oni su se od 2015. bavili slučajevima biskupa optuženih za prikrivanje zlostavljanja.¹²⁰

Na katolički blagdan Nevine dječice papa Franjo, u prosincu 2016. godine izdaje pismo u kojem poziva biskupe da budu osjetljivi na patnje djece i obitelji te da zaštite radost spasenja. Priznaje sramotu Crkve zbog seksualnog zlostavljanja djece od strane svećenika i moli za oprost, naglašavajući nultu toleranciju prema takvim zločinima. Papa Franjo potiče biskupe da pronađu novu hrabrost za zaštitu života i dostojanstva djece te da ne dopuste da im radost bude ukradena. Također u pismu poziva na obnovu potpune posvećenosti zaštiti djece i borbi protiv svih oblika zlostavljanja, s posebnim naglaskom na očuvanje kršćanske radosti kroz aktivnu zaštitu i podršku najranjivijima.¹²¹

Za vrijeme skandala u Čileu 2018. godine, papa Franjo je u početku branio biskupa Juana Barrosu, iako uopće nije bio upućen do kraja u sve optužbe koje su mu se nametale. Greška pape Franje u tim trenucima je što je odbio tada poslušati stajališta žrtava što je dodatno naljutilo javnost.

Papa Franjo je poslao te iste godine pismo isprike crkvi u Čileu, ispričao se za svoju prvotnu reakciju na krizu vezanu uz zlostavljanje svećenika u toj zemlji. Njegova isprika i naglasak na potrebi za obnovom Crkve.¹²²

Nakon izlaska izvješća velike porote u Pennsylvaniji 2018. godine, direktor Tiskovnog ureda Svete Stolice, Greg Burke izjavio je da osjeća sram i tugu, te da je Sveta Stolica nedvosmisleno osudila svaki oblik seksualnog zlostavljanja maloljetnika. Sveti Otac dobro razumije koliko ti zločini mogu poljuljati vjeru i duh vjernika te ponavlja poziv da se uloži svaki napor kako bi se stvorilo sigurno okruženje za maloljetnike i ranjive odrasle osobe u Crkvi i cijelom društvu. Papa želi da žrtve znaju da je on na njihovoj strani.¹²³

Na sastanku o zaštiti maloljetnika u crkvi 2019. godine Papa Franjo je rekao kako žrtve seksualnog zlostavljanja traže pomoć, ali rijetko. Smatra da žrtve prati sram, neki osjećaj krivice, nepovjerenje da će dobiti pomoć, ali često nisu ni informirane o ustanovama koje mogu

¹²⁰ Elisabetta Povoledo, Laurie Goodstein, *Pope Creates Tribunal for Bishop Negligence in Child Sexual Abuse Cases*, u: *The New York Times*. Dostupno na: <https://www.nytimes.com/2015/06/11/world/europe/pope-creates-tribunal-for-bishop-negligence-in-child-sexual-abuse-cases.html> (Pristupljeno: 16.08.2024.).

¹²¹ Papa Franjo, *Letter of His Holiness Pope Francis to bishops on the feast of the Holy Innocents*. Dostupno na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/letters/2016/documents/papa-francesco_20161228_santi-innocenti.pdf (Pristupljeno: 16.08.2024.).

¹²² Papa Franjo, *Letter of His Holiness Pope Francis to the People of God*. Dostupno na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/letters/2018/documents/papa-francesco_20180820_lettera-popolo-didio.html (Pristupljeno 16.08.2024.).

¹²³ *Vatican responds to Pennsylvania Grand Jury abuse report*, u: *Vatican News*. Dostupno na: <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2018-08/vatican-responds-to-pennsylvania-grand-jury-abuse-report.html> (Pristupljeno 16.08.2024.).

pomoći. Svjestan je činjenice da žrtve od te tuge često počinu i samoubojstvo. Ovo su globalni podaci sakupljeni do 2019.; Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) procjenjuje da je do 1 milijarde djece u dobi od 2 do 17 godina doživjelo nasilje ili zanemarivanje. UNICEF procjenjuje da je 120 milijuna djevojčica žrtve seksualnog zlostavljanja. Europa: Prema WHO, 18 milijuna djece u Europi su žrtve seksualnog zlostavljanja. U 28 europskih zemalja, oko 2.5 milijuna mladih žena prijavilo je seksualno zlostavljanje prije 15. godine života. Sjedinjene Američke Države: Više od 700,000 djece godišnje doživljava nasilje i zlostavljanje. Prema ICMEC-u, 1 od 10 djece doživljava seksualno zlostavljanje. Azija: U Indiji je prijavljeno 48,338 slučajeva silovanja maloljetnika u razdoblju od 2001. do 2011., što predstavlja porast od 336%. Afrika: U Južnoj Africi, 1 od 3 mladih ljudi riskira seksualno zlostavljanje prije 17. godine. Većina žrtava su mladići. Oceanija: U Australiji, 1 od 6 žena i 1 od 9 muškaraca prijavili su fizičko ili seksualno zlostavljanje prije 15. godine života. Indigena djeca imaju sedam puta veću vjerojatnost da budu zlostavljana. Podaci se baziraju općenito na seksualna zlostavljanja djece diljem svijeta. Papa Franjo ističe da najbolje rješenje koje mogu ponuditi žrtvama i Majci Crkvi i cijelom svijetu, se nalazi slušanju, pomaganju i zaštiti najranjivijih. Poziva sve nas na borbu protiv zlostavljanja maloljetnika, bilo kakve vrste zlostavljanja, od strane svih vlasti i pojedinaca.¹²⁴

Papa Franjo je 2019. godine donio je jednu ključnu promjenu a to je ukidanje papinske tajne za slučajeve seksualnog zlostavljanja maloljetnika. Ova odluka omogućava bolju suradnju s civilnim vlastima i bolju zaštitu žrtava, što je ključno za obnovu povjerenja u Crkvu. Ta odredba je stupila na snagu 2020. godine. Ova povjerljivost ne sprječava ispunjavanje obveza prema građanskim zakonima, uključujući prijavljivanje i izvršenje sudskih naloga. Također, osobe koje prijavljuju zločine, žrtve i svjedoci neće biti obvezani šutnjom.¹²⁵

Papa Franjo je istaknuo važnost stalnog poboljšanja politika i praksi te promicanja kulture sigurnosti i odgovornosti u borbi protiv seksualnog zlostavljanja unutar Katoličke Crkve. Njegovi naponi su ne samo postavili osnove za transparentnost i zaštitu unutar crkvenih struktura, već su i potaknuli globalni angažman u zaštiti najosjetljivijih članova.

¹²⁴ Papa Franjo, *Address of his holiness Pope Francis at the end of the Eucharistic concelebration*. Dostupno na: https://www.vatican.va/content/francesco/en/speeches/2019/february/documents/papa-francesco_20190224_incontro-protezioneminori-chiusura.pdf (Pristupljeno: 18.08.2024.).

¹²⁵ *The Pope abolishes the pontifical secret in cases of sexual abuse*, in: *Vatican News*. Dostupno na: <https://www.vaticannews.va/en/pope/news/2019-12/pope-abolishes-pontifical-secret-sexual-abuse-clergy.html#:~:text=This%20Rescript%20communicates%20that%2C%20last,committed%20under%20threat%20or%20abuse> (Pristupljeno: 18.08.2024.).

Zaključak

Seksualni skandali unutar Katoličke crkve predstavljaju jednu od najvećih kriza koja je ozbiljno narušila povjerenje vjernika i javnosti u ovu instituciju. Iako su ovi skandali izašli na vidjelo tek krajem 20. stoljeća, njihovi korijeni sežu mnogo dublje u povijest, otkrivajući sistemske probleme i institucionalne propuste unutar crkvene hijerarhije. Kroz analizu najpoznatijih slučajeva u različitim dijelovima svijeta, postalo je očito da su problemi koji su omogućili ove zločine duboko ukorijenjeni u strukturi i kulturi same Crkve.

Unatoč naporima mnogih papa i crkvenih vođa da provedu reforme i spriječe daljnje zlostavljanje, stvarne promjene često su bile spore i nedovoljne. Mnoge žrtve ostale su bez pravde, a institucija se često činila više usmjerenom na zaštitu vlastitog ugleda nego na zaštitu svojih najranjivijih članova. U nekoliko slučajeva, država je morala intervenirati kako bi osigurala pravdu za žrtve, što je dodatno pogoršalo odnose između Crkve i društva.

Ova kriza ima dalekosežne posljedice koje se osjete ne samo unutar Crkve, već i u društvu u cjelini. Povjerenje vjernika u Crkvu je ozbiljno narušeno, a mnogi se pitaju može li se Crkva ikada potpuno oporaviti od ove krize. Iako su neki pomaci napravljeni u pravcu većeg nadzora i odgovornosti, ostaje pitanje hoće li ove mjere biti dovoljno snažne da spriječe ponavljanje ovakvih zločina u budućnosti.

Na kraju, iako su reforme ključne, pravo ozdravljenje može se postići samo kroz iskreno priznanje krivnje, transparentnost, te stalnu i dosljednu brigu za žrtve. Katolička crkva se suočava s izazovom da povрати povjerenje vjernika, a to će zahtijevati duboku promjenu u njezinoj strukturi, kulturi i načinu na koji pristupa pitanjima pravde i odgovornosti. Samo kroz iskrenu refleksiju i konkretne akcije Crkva može ponovno zaslužiti svoje mjesto kao moralni autoritet u društvu.

LITERATURA

Knjige

1. Carroll, Matt i dr., *Betrayal : the crisis in the Catholic Church : the findings of the investigation that inspired the major motion picture Spotlight*, London, Profile Books, 2015.
2. *Jeruzalemska Biblija*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2001.
3. Matulić Tonči, *Sablazan seksualnog zlostavljanja u Katoličkoj Crkvi*, KS, Zagreb, 2022.
4. Monckeberg, Maria Olivia, *Karadima el senor de los infiernos. Debate*, Santiago de Chile, 2011.
5. Papa Benedikt XVI, *Spašeni u nadi*, KS, Zagreb, 2008.
6. Papa Benedikt XVI, *Ljubav u istini*, KS, Zagreb, 2010.
7. Papa Ivan Pavao II, *Prijeći prag nade*, Verbum, Split, 2009.

Članci

1. Formicola, Jo Renee, *Clerical sexual abuse: How the cricic changed Us Catholic Church-state relations*, u: *New York: Paigrave Macmillan*, 126 (2015) 4, str. 137-138.
2. Formicola, Jo Renee, *The Global Consequences of Catholic Clerical Sexual Abuse*, u: *Journal of Church and State*, 62 (2020), str. 1-4.
3. Isely, Paul J., *Child sexual abuse and the Catholic church: An historical and contemporary review*, u: *Pastoral Psychology*, 45 (1997.), str. 277-299.
4. Mancini Christina - Shields, Ryan T., *Notes on a (sex crime) scandal: The impact of media coverage of sexual abuse in the Catholic Church on public opinion*, u: *Virginia Commonwealth University*, 42 (2014) 2, str. 221-232.
5. Matulić, Tonči, *Fenomen seksualnog zlostavljanja u Crkvi: od zataškavanja do priznanja i zaštite žrtava*, u: *Nova prisutnost*, 22 (2024) 1, str. 7.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja, Mirna Jurjević Škopinić, kao pristupnica za stjecanje zvanja magistra/magistrice teologije, izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat isključivo moga vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu, kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskoga rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranoga rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također, izjavljujem da nijedan dio ovoga diplomskog rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Split, 13. rujna 2024.

Potpis

SEXUAL ABUSE WITHIN THE CATHOLIC CHURCH FROM YEAR 2000 UNTIL YEAR 2020

Summary

Sexual abuse within the Catholic Church has profoundly damaged the reputation that the Church once enjoyed worldwide. Abuse is not only a sin but also a crime, and these crimes have often been covered up by the church hierarchy. While the general public believes that the Church should be more transparent on this issue and that crimes committed by church officials should be fairly judged in civil courts, the Church has often shown restraint in these cases.

The crimes of sexual abuse have led to a loss of trust in the Church and have raised serious questions about accountability and transparency within the institution itself. Sexual abuse is a serious problem across all societal structures and remains one of the pressing issues of our time.

The work is divided into three sections. The first section addresses the issue of sexual scandals within the Catholic Church, providing an introduction to the causes and scope of the problem. The second section presents the most notable cases and investigations of sexual abuse within the Catholic Church worldwide. In the final, third section, the global impact of these scandals on the Church is discussed, along with changes in church policies and the positions of three popes on this crisis: John Paul II, Benedict XVI, and Pope Francis.

Keywords: Catholic Church, sexual abuse, institutional responsibility, reforms, trust, church policy, global crisis.